

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2016

opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

DYREKTOR
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE
w Lublinie
M. Domagała
Małgorzata Domagała

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin
Monika Lipińska
Monika Lipińska

Ustawa o pomocy społecznej w art. 16a wprowadza od roku 2012 obowiązek przygotowania przez gminy, powiaty i samorzady województwa oceny zasobów pomocy społecznej, sporządzonej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Ocenę zasobów organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego przedstawiają do dnia 30 kwietnia odpowiednio radom gmin, radom powiatów, a do dnia 30 czerwca sejmikom województw właściwych jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z ustawą, pojęcie zasobów obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadre, i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. Ocena dotyczy osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodzajów ich problemów oraz ich rozkładu ilościowego. Przedmiotowy dokument, wraz z rekomendacjami, ma stanowić podstawę uwzględnienia w planach budżetowych na przyszły rok wydatków na niezbędne inwestycje z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Przedstawione opracowanie ma w szczególności na celu przedstawienie podejmowanych działań oraz posiadanych zasobów instytucjonalnych w obszarze pomocy społecznej jak również zdiagnozowanie potencjalnych problemów i wskazanie propozycji ich rozwiązania.

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	4
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I POWIERZCHNIA.....	4
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROGNOZY NA PRZYSZŁOŚĆ.....	5
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	10
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	17
IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	20
V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ	22
VI. POMOC ŚRODOWISKOWA	24
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ	24
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ	26
3. POWODY PRYZNANIA POMOCY	27
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ.....	30
5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	36
VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA.....	38
VIII. ZASIŁKI RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	41
IX. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	45
X. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	50
XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA.....	55
1. WSPIERANIE RODZINY	55
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	62
2.1. <i>Rodzinna piecza zastępcza.....</i>	<i>63</i>
2.2. <i>Institutionalna piecza zastępcza.....</i>	<i>67</i>
3. USAMODZIELNIENIA	71
XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA.....	75
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	77
2. OŚRODKI WSPARCIA	78
3. OŚRODKI WSPARCIA FUNKCJONUJĄCE W STRUKTURACH MOPR LUBLIN.....	84
XIII. MIESZKANIA CHRONIONE	92
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	95

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a od 1 kwietnia 2016 roku także ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa. Duże znaczenie dla funkcjonowania Ośrodka mają również środki pozabudżetowe Miasta, w tym pozyskane z funduszy europejskich.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami oraz zadania pomocy społecznej przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

W 2015 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2014 – 2020 przyjętego Uchwałą Nr 1079/XLI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 15 maja 2014r.

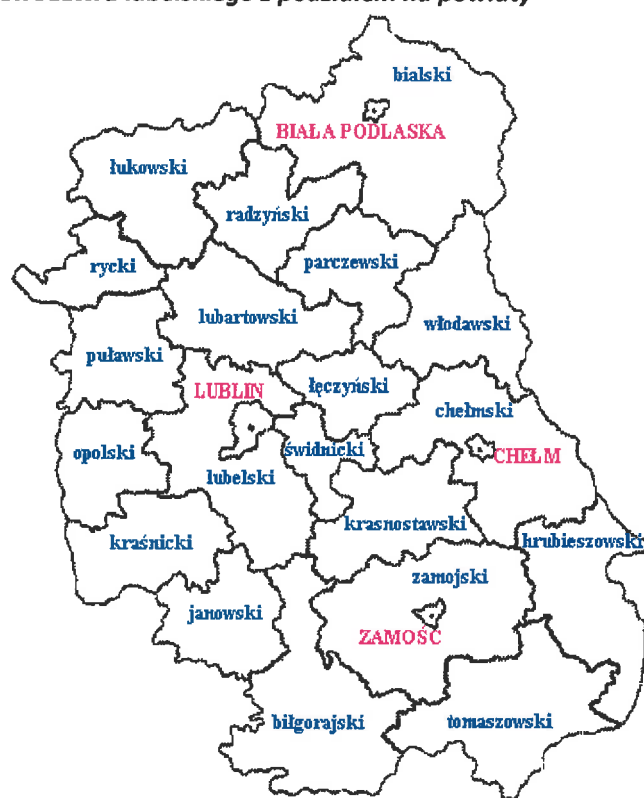
Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2014 – 2020, przyjętą uchwałą Nr 021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014r.

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

1. Położenie geograficzne i powierzchnia

Lublin jest stolicą województwa lubelskiego i jednym z 12 głównych ośrodków miejskich w kraju, członkiem Unii Metropolii Polskich i centralnym ośrodkiem Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. Jest to największe miasto w Polsce Wschodniej, o obszarze ponad 147 km². To 9 miasto w kraju pod względem liczby ludności i 15 pod względem powierzchni. Lublin jest położony na północnym skraju Wyżyny Lubelskiej, w centralnej części województwa lubelskiego. Położenie to stwarza mu dogodne warunki obsługi zaplecza w granicach swojego regionu.¹ Duża koncentracja ludności w stolicy regionu, w porównaniu z innymi miejscowościami w tej części kraju, wiąże się z największą koncentracją kadr, szkolnictwa wyższego i innymi funkcjami wyższego rzędu, jakie pełni, a także z największym potencjałem gospodarczym regionu.

Mapa 1. Obszar województwa lubelskiego z podziałem na powiaty

Źródło: Urząd Statystyczny

¹ Oddziaływanie obszarów miejskich na budownictwo w gminach sąsiadujących w województwie lubelskim w latach 2006 – 2010. Analizy Statystyczne. Lublin, 2011.

2. Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość²

W 2014 roku, w Mieście Lublin zamieszkiwało 341 722 osoby, z czego kobiety stanowiły 53,94% (184 330), a mężczyźni 46,06% (157 392) ogółu mieszkańców miasta. Liczba mieszkańców w porównaniu do roku 2013 zmniejszyła się o 1 876 osób. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 55 895 osób, co stanowiło 16,36% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 213 308 osób, co stanowiło 62,42% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 72 519 osób, co stanowiło 21,22% populacji miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2010 – 2014

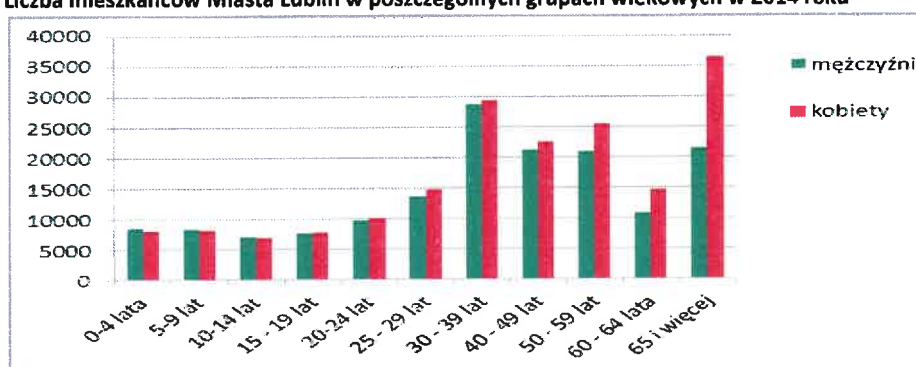
2010	2011	2012	2013	2014
56 410	56 452	56 314	56 006	55 895
229 132	226 743	223 582	217 498	213 308
62 908	65 372	67 782	70 094	72 519
348 450	348 567	347 678	343 598	341 722

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Powyższa tabela jednoznacznie wskazuje, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”³. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2010 – 2014 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o 9 611 osób, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 15 824 osoby.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2014 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2014 roku

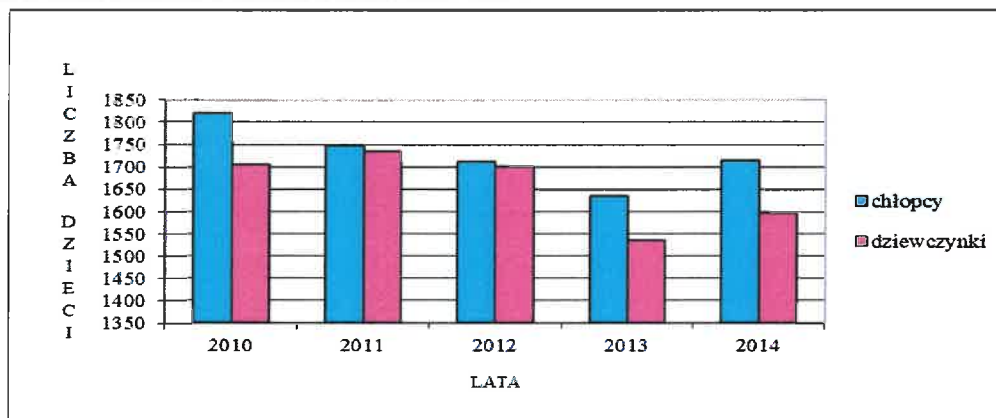

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

² Przygotowano na podstawie danych statystycznych za rok 2014. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2015 nie zostały opublikowane przez Urząd Statystyczny.

³ Przyjmuje się, że demograficznie „stare” społeczeństwo to takie, w którym odsetek ludzi po 60 roku życia przekroczył 12%.

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2010 – 2014

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2010 – 2014 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała wahaniom. W roku 2014 urodziło się o 214 dzieci mniej niż w 2010 roku, ale o 139 dzieci więcej, niż w 2013 roku.

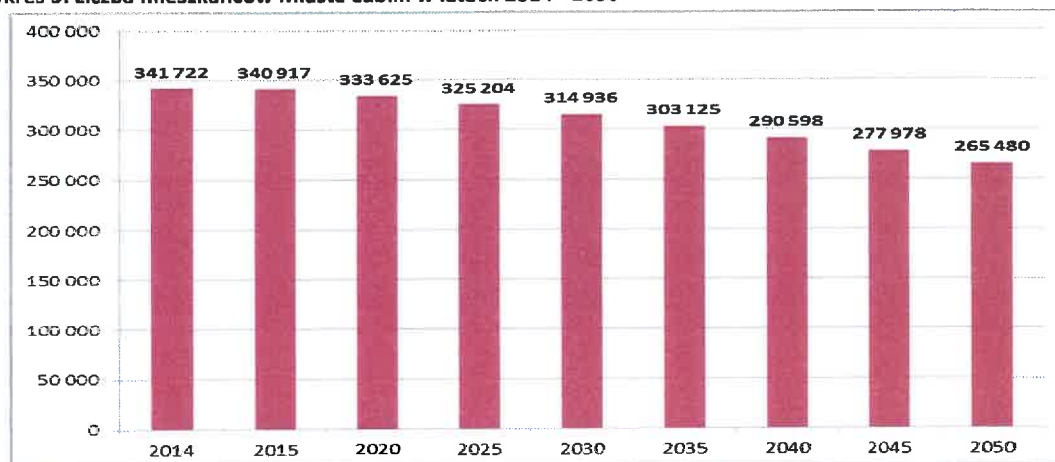
Podobne zjawisko zaobserwowano w skali całego kraju. Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że obecnie liczba urodzeń jest około 40% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego. Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 20 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1989 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej. W 2013 roku współczynnik dzietności wyniósł 1,3 - co oznacza, że jest niższy o około 0,85 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci.

W skali całego kraju Lubelszczyzna zajmuje 8. miejsce pod względem liczby mieszkańców. Jednak według danych Głównego Urzędu Statystycznego, województwo lubelskie należy do jednego z czterech województw, w których liczba ludności maleje najszybciej.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczące liczby mieszkańców Lublina wskazują, że od roku 1997, kiedy liczba ludności miasta wynosiła 356 tys. do roku 2014 zmniejszyła się o 14 278 osób i wynosiła 341 722 osób. Zgodnie z prognozami demograficznymi Urzędu Statystycznego spadek liczby ludności będzie się utrzymywał co najmniej do 2050 roku. Liczba mieszkańców Lublina wynosić ma wówczas około 265,5 tys. Oznacza to, iż na przestrzeni 35 lat zmniejszy się ona o około 75,4 tys. osób, tj. o 22,12%.⁴

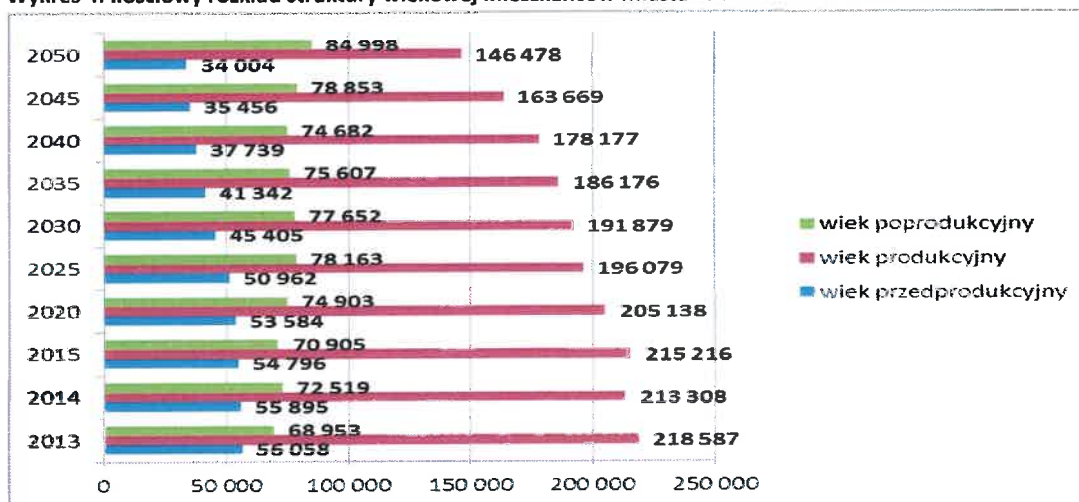
⁴ www.demografia.stat.gov.pl/bazademografia/Tables.aspx

Wykres 3. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2014 - 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 4. Ilościowy rozkład struktury wiekowej mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013– 2050

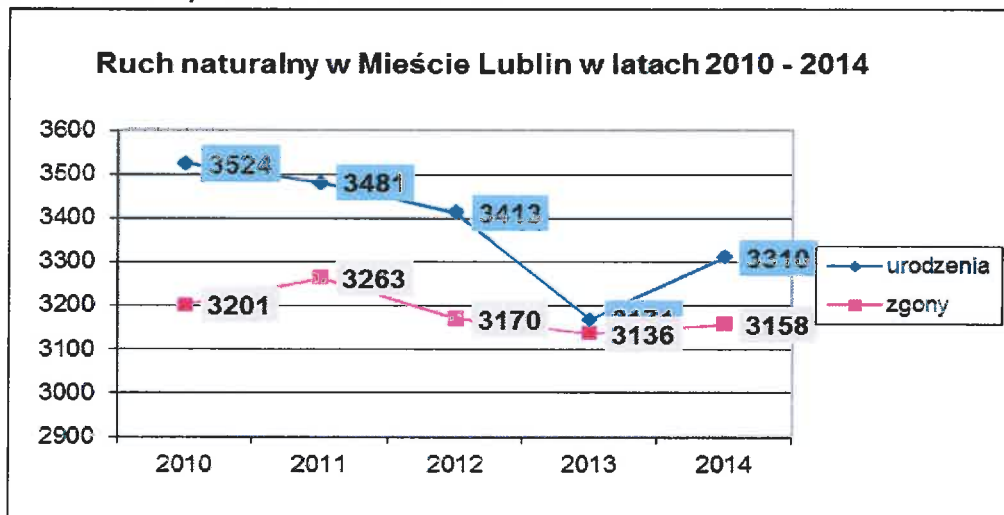
Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Dane przedstawione na Wykresie 4 pokazują, że w ciągu 37 lat, tj. od roku 2013 do 2050 roku liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się aż o 72 109. W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 16 045. W 2013 roku na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym przypadało 3,17 osób w wieku produkcyjnym, podczas gdy w roku 2050 na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym przypadać będzie tylko 1,72 osoby w wieku produkcyjnym.

Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego należy wskazać, że znaczne różnice w strukturze demograficznej miasta, zaczną się uwidaczniać około roku 2020 (wtedy ludność w wieku emerytalnym stanowić będzie 22,4%, zaś w wieku przedprodukcyjnym 16% całości społeczeństwa). Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 liczba osób w wieku poprodukcyjnym osiągnie poziom 32% ogółu mieszkańców Lublina.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich pięciu lat.

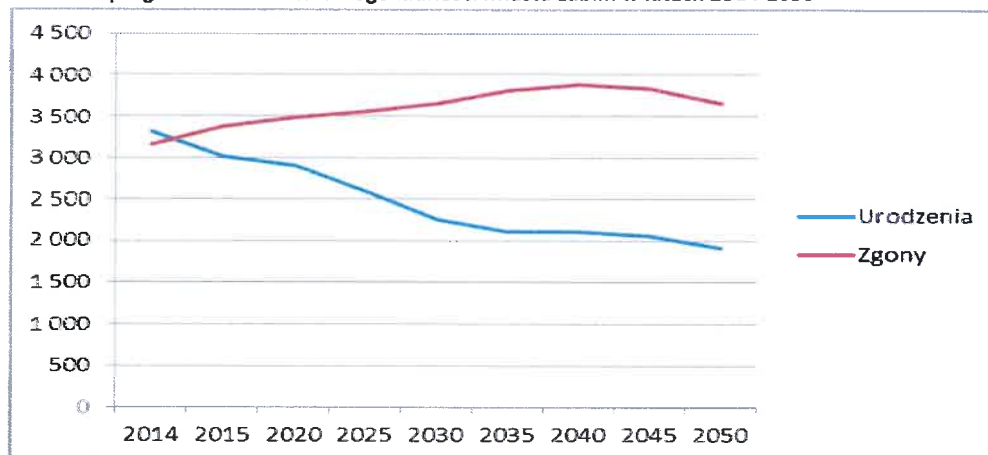
Wykres 5. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2010 – 2014

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na powyższym wykresie wynika, że w Lublinie w latach 2010 – 2012, występowała przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów. W roku 2013 nastąpiło ich zrównanie, ale w roku 2014 ponownie liczba urodzeń przewyższyła liczbę zgonów w Mieście Lublin – o 152 osoby.

Wykres 6. Dane i prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2014-2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać dalszemu pogłębieniu. Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców, zaś efektem tego procesu jest systematyczne pogłębianie się zjawiska starzenia społeczeństwa. Niepokojącym, może być prognozowany rozdzwitek między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według Urzędu

Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2015 i będzie się pogłębiać, aż do 2050 roku.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ⁵

W 2015 roku liczba bezrobotnych w Lublinie wahała się między 15 337 (w styczniu 2015 r.) a 13 938 osób (w grudniu 2015 r.). Natomiast w 2014 roku liczba bezrobotnych wahała się w granicach 14 771– 18 029 osób. Udział osób wykazujących się jakimkolwiek doświadczeniem zawodowym w liczbie bezrobotnych ogółem nieznacznie się zmienił – z 83,5% w 2014 roku na 85,2% w 2015 roku. Na koniec grudnia 2015 r. odsetek osób bez stażu pracy wynosił 14,8% i był niższy o 1,7 punktu procentowego w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2015 r. kobiety stanowiły prawie połowę tj. 48,6% (tj. 6 770 kobiet) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2014 r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zwiększył się o 0,1%.

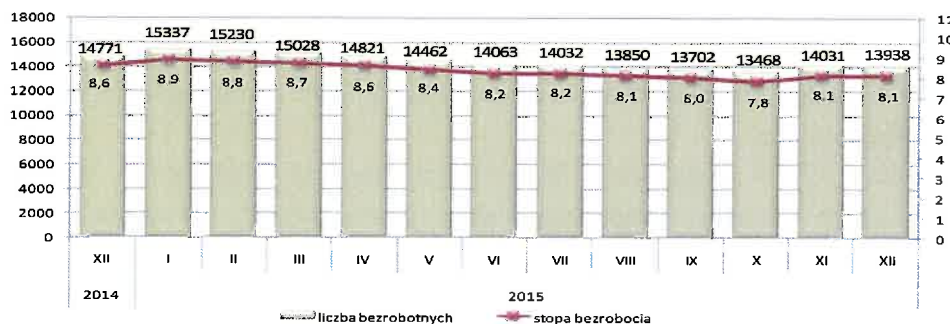
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lubin (stan na dzień 31 grudnia 2015 r.)

Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2015	PROGNOZA	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	17 422	14 771	13 938	13 500	13 000
Bezrobotni długotrwale ogółem	10 158	9 267	8 368	8 100	8 000
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	1 612	1 330	1 380	1 350	1 300

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

Oceniając sytuację na rynku pracy Miasta Lublin w 2015 r. należy zauważyć, iż odnotowano poprawę w stosunku do 2014 roku. W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 13 938 osób oraz 384 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 14 322 osoby. W końcu grudnia 2015 r. stopa bezrobocia dla Miasta Lublina kształtowała się na poziomie 8,1% przy 11,7%, dla województwa lubelskiego i 9,8% dla całego kraju. W porównaniu do sytuacji sprzed roku, wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,5% dla Miasta Lublina, o 1% dla województwa lubelskiego, natomiast dla kraju zmniejszyła się o 1,7%.

Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2015r.

Źródło: Opracowanie własne MUP na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

⁵ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

W 2015 roku zostało zarejestrowanych 16 477 osób bezrobotnych (o 963 osoby więcej niż w 2014 r.), z czego 3 599 osób rejestrowało się po raz pierwszy, a 12 878 osób bezrobotnych po raz kolejny.

W 2015 r. z ogółu 17 310 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 8 821 osób (50,9%) podjęło pracę, z tego 7 972 osoby pracę niesubsydiowaną, a 849 osób pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną 144 osób zostało skierowanych do prac interwencyjnych, 395 osób podjęło działalność gospodarczą, 214 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, obejmującej wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy.

W 2015 roku liczba osób, odbywających staże wyniosła 1 873 w tym w ramach bonu stażowego 55 osób, natomiast szkolenia rozpoczęło 197 osób. W okresie sprawozdawczym 136 osób wykonywało prace społecznie użyteczne.

Z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji bezrobotnych zostały wyłączone 3 882 osoby (tj. 22,4% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu potwierdziło 1 080 osób, tj. o 57 osób więcej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego wyłączono 169 osób, zaś z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych - 286 osób.

Na koniec 2015 r. w MUP zarejestrowanych było 8368 długotrwale bezrobotnych. Osoby długotrwale bezrobotne są osobami w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, a zarazem grupą najbardziej liczną, gdyż stanowią 60% ogółu bezrobotnych. W tej grupie na koniec 2015 r. kobiety stanowiły 48,7% (4 076 osób).

Struktura wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej z nich posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe – 26,8% (2 242 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Grupa ta stanowiła 23,7% ogółu bezrobotnych (1982 osoby). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym 11,1% (926 osób).

Analiza danych dotyczących długotrwale bezrobotnych ze względu na wiek pokazuje, że największy odsetek w tej grupie stanowiły osoby w wieku 35-44 lata - 26% ogółu (2 175 osób). Drugą, co do wielkości grupą były osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata – stanowiły one 24,7% ogółu (2 068 osób). Następna w kolejności grupa, to osoby w wieku 45-54 lata, które stanowiły 21,5% ogółu (1 797 osób). Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych ze względu na wiek były osoby młode w przedziale 18-24 lata – 4,5% (380 osób). Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 8,4% (699 osób) ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Natomiast wśród długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy, najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 22% (1839 osób) ogółu długotrwale bezrobotnych.

Drugą w kolejności grupą pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat - 18,4% (1540 osób). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy 2,8% (232 osoby). Na koniec grudnia 2015 r. osoby

nieposiadające żadnego stażu pracy stanowiły 14,5% (1214 osób) i w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r. odsetek ten był niższy o 1%

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają największe trudności z ponownym podjęciem zatrudnienia, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na marginalizację, co dodatkowo zmniejsza ich aktywność w poszukiwaniu pracy.

Pomoc udzielana osobom długotrwale bezrobotnym opierała się głównie na nabywaniu przez nich praktycznych umiejętności poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2015 r. staż rozpoczęło 592 osoby, prace interwencyjne 60 osób długotrwale bezrobotnych, a do prac społecznie użytecznych skierowano 141 osób. Środki na działalność gospodarczą otrzymały 116 osób długotrwale bezrobotne. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 74 osoby. W szkoleniach organizowanych przez MUP uczestniczyły 74 osoby długotrwale bezrobotne.

W działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych wpisuje się również realizowany przez MUP:

1) Program specjalny „Akademia Kwalifikacji Zawodowych”

Uczestnicy programu to osoby bezrobotne zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie spełniające jednocześnie cztery kryteria:

- wiek 30 – 50 lat,
- status osoby długotrwale bezrobotnej,
- kwalifikacje nieadekwatne w stosunku do potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców,
- osoba dla której ustalono II lub III profil pomocy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy (15 osób): poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe, pośrednictwo pracy, szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy (15 osób): staż.
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie (15 osób): świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie zawodowym grupowym, warsztaty kształtowania własnego wizerunku, świadczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdu na usługi i instrumenty rynku pracy (poradnictwo zawodowe grupowe, staż, szkolenie).

2) Program specjalny „Aktywne plus”

Uczestnicy programu to kobiety w wieku powyżej 50 roku życia zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie jako osoby bezrobotne spełniające jednocześnie trzy kryteria: wiek powyżej 50 lat, osoba długotrwale bezrobotna, posiadanie ustalonego II lub III profilu pomocy.

Uczestnikami programu było 15 kobiet. Wśród nich było 10 kobiet dla których ustalono II oraz 5 kobiet dla których ustalono III profil pomocy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy: poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe, pośrednictwo pracy, szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy: staże (11 osoby), prace interwencyjne (2 osoby), doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy (2 osoby).
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie (15 osób): świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, świadczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdu na usługi i instrumenty rynku pracy (grupowe poradnictwo, staż, szkolenie).

3) Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Lublin (I) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś Priorytetowa I *Osoby młode na rynku pracy*, Działanie 1.1 *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe*, Poddziałanie 1.1.2 *Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*.

Projekt skierowany był do osób młodych w wieku 18-29 lat, należących do tzw. kategorii NEET zgodnie z definicją przyjętą w PO WER 2014-2020.

W 2015 roku udział w projekcie wzięło 949 osób, w tym: 492 osoby długotrwale bezrobotne, 23 osoby niepełnosprawne, 331 osób z niskimi kwalifikacjami. W 2015 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania - 949 osób, poradnictwo zawodowe - 949, pośrednictwo pracy - 867, szkolenia indywidualne - 20, staże - 867, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - 62.

Poziom osiągniętej efektywności zatrudnieniowej:

- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla uczestników nie kwalifikujących się do żadnej z poniżej wymienionych grup docelowych – 56,46%;
- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla osób niepełnosprawnych – 52,17%;
- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla osób długotrwale bezrobotnych – 54,07%;
- wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla osób o niskich kwalifikacjach – 54,68%.

4) Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie (I) Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX *Rynek pracy*, Działanie 9.2 *Aktywizacja zawodowa – projekty PUP*.

Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

Projekt skierowany był do osób w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, dla których został ustalony I lub II profil pomocy, należących co najmniej do jednej z następujących grup:

- a) osoby w wieku 50 lat i więcej;
- b) osoby długotrwale bezrobotne;
- c) osoby z niepełnosprawnościami;
- d) osoby o niskich kwalifikacjach;
- e) osoby odchodzące z rolnictwa

W projekcie wzięło udział 143 osoby, w tym 51 osób w wieku 50 lat i więcej, 99 osób długotrwale bezrobotnych, 11 osób niepełnosprawnych, 114 osób z niskimi kwalifikacjami, 2 osoby odchodzące z rolnictwa.

W 2015 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania - 143 osoby, poradnictwo zawodowe - 143 osoby, pośrednictwo pracy - 93 osoby, szkolenia indywidualne - 50 osób, staże - 63 osoby, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego - 30 osób.

Po zakończeniu udziału w projekcie zatrudnienie podjęło 112 osób, w tym: 38 osób w wieku 50 lat i więcej, 77 osób długotrwale bezrobotnych, 7 osób niepełnosprawnych, 85 osób z niskimi kwalifikacjami, 2 osoby odchodzące z rolnictwa.

5) **Menadżer Kariery Zawodowej** Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie,

Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy

Celem projektu było zwiększenie poziomu aktywności zawodowej i zdolności do zatrudnienia u 50 osób bezrobotnych w wieku 18-30 lat zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie oraz wsparcie w uzyskaniu zatrudnienia u 46 uczestników projektu do 30.06.2015 r.

Projekt skierowany był do 50 osób bezrobotnych w wieku 18–30 lat zarejestrowanych w MUP zamieszkałych na terenie miasta Lublin, w tym do: 25 osób bez doświadczenia zawodowego i /lub kwalifikacji zawodowych; 10 osób długotrwale bezrobotnych; 3 osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

- podniesienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach przez 50 osób bezrobotnych w wieku 18-30 lat zarejestrowanych w MUP w Lublinie w okresie do 31.03.2015 r.
- wzrost doświadczenia zawodowego u 50 osób bezrobotnych w wieku 18-30 lat zarejestrowanych w MUP w Lublinie poprzez udział w stażach w okresie do 30.06.2015.
- podjęcie zatrudnienia przez 20 osób bezrobotnych w wieku 18-30 lat zarejestrowanych w MUP w Lublinie w okresie do 30.06.2015 r.

W 2015 r. udział w projekcie wzięło 46 osób.

W 2015 r. zrealizowano:

- poradnictwo zawodowe dla 46 osób,
- staże dla 46 osób,
- pośrednictwo pracy.

Program Aktywizacja i Integracja realizowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie na mocy porozumienia zawartego w dniu 15 czerwca 2015 r. pomiędzy MUP w Lublinie, a MOPR w Lublinie. Celem programu była integracja społeczna osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka

Pomocy Rodzinie w Lublinie, służąca kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym. Program PAI skierowany był do 20 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie dla których był ustalony profil pomocy III, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujących kontrakt socjalny.

Do uczestników PAI skierowano:

- a) aktywizację zawodową osób bezrobotnych realizowaną w formie prac społecznie użytecznych,
- b) integrację społeczną osób bezrobotnych realizowaną poprzez udział w warsztatach mających na celu wzrost potencjału społeczno – zawodowego.

Miejski Urząd Pracy w Lublinie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracodawców i pracobiorców, zorganizował **Targi Pracy 2015**, w których wzięło udział blisko 120 wystawców nie tylko z Lublina, ale i z terenu całej Polski. Wśród szerokiego wachlarza ponad 1000 ofert, znalazły się zarówno te skierowane do osób wykonujących najprostsze prace fizyczne, jak i te przeznaczone dla wysokiej klasy specjalistów. Propozycje zatrudnienia skierowane były między innymi do informatyków, pracowników biurowych, kucharzy, kelnerów, a także przedstawicieli sektora budowlanego, handlowego i finansowego. Targi odwiedziło około 10 000 osób. Dla poszukujących pracy Targi są możliwością nawiązania pierwszego kontaktu z pracodawcą bądź zebrania informacji o wymaganiach, jakim trzeba sprostać w sytuacji zdezaktualizowania umiejętności i kwalifikacji na rynku pracy. Dla pracodawców jest to doskonała okazja do znalezienia dobrych pracowników, zgromadzenia dokumentów aplikacyjnych dla potrzeb przyszłych procesów rekrutacyjnych, a także możliwość skutecznego dotarcia ze swoją ofertą do tysięcy osób odwiedzających. Nowością przygotowaną przez organizatorów był punkt informacyjny, w którym uczestnicy mieli możliwość uzyskania pomocy przy prawidłowym sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych.

„Przedsiębiorczy absolwent - wsparcie na starcie” - pod takim hasłem 15 października na Wydziale Ekonomicznym UMCS odbył się Dzień Kariery 2015, zorganizowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie, wspólnie z Wydziałem Ekonomicznym UMCS, Lubelską Fundacją Rozwoju oraz Business Link Lublin. Tegoroczna edycja przedsięwzięcia była skierowana przede wszystkim do ludzi młodych, którzy w przyszłości planują otwarcie własnego biznesu. Podczas Dnia Kariery odbyła się konferencja promująca różnorodne formy wsparcia (StartUp, pożyczki i dotacje) dla osób przedsiębiorczych, zainteresowanych uruchomieniem własnej firmy. Nowością w tym roku były cztery warsztaty tematyczne w zakresie autoprezentacji na rynku pracy, kreatywnej przedsiębiorczości, planowania ścieżki rozwoju zawodowego i modeli biznesowych, czyli „przekuwania” pomysłu biznesowego w skuteczne działania biznesowe. W wydarzeniu udział wzięły także osoby, które otrzymały wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Podzieliły się one własnymi doświadczeniami dotyczącymi ubiegania się o środki na otwarcie własnej firmy.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2016:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i kontynuacja realizacji projektów partnerskich;
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- realizacja Programu rządowego „Gwarancje dla Młodzieży”;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup defaworyzowanych;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- zorganizowanie Targów Pracy oraz Dnia Kariery;
- uczestniczenie w targach pracy Partnerów;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwie;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;
- prowadzenie działań marketingowych usług MUP;
- organizowanie cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców i Lubelskiego Partnerstwa Publiczno - Społecznego.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in:

- profilowanie pomocy i wsparcie doradcy klienta,
- dobór osób długotrwale bezrobotnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- dobór osób niepełnosprawnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- realizacja Programu Aktywizacja i Integracja.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej wzrosły od 2013 roku do roku 2015, o 16 218 944,22 zł. W roku 2016, zgodnie z przyjętym planem, wydatki planowane są na poziomie 247,5 mln zł. Należy zaznaczyć, iż realizacja wszystkich zadań w roku bieżącym jest zabezpieczona.

Dodatkowo, w związku z planowanym wdrożeniem i realizacją od kwietnia 2016 roku ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195) oraz wypłacaniem świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500 plus” wydatki w obszarze pomocy społecznej mogą wzrosnąć o ok. 157,8 mln zł⁶. Środki na realizację nowego zadania pochodzić będą z budżetu państwa.

Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone)⁷

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	
OGÓŁEM					
OGÓŁEM (działy)	1	236 692 665	247 664 758	252 911 609	247 501 456
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	162 956 932	166 416 355	170 374 352	165 348 866
851 - OCHRONA ZDROWIA					
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	268 386	266 427	363 619	450 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	0	0	0	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	3 980 444	6 134 633	5 710 831	6 700 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	75 000	75 000	0	0
852 - POMOC SPOŁECZNA					
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	7	15 328 716	15 706 834	16 284 951	17 268 500
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	4 707 758	4 801 736	5 047 852	5 516 000
85202 - Domy pomocy społecznej	9	27 737 445	32 039 857	32 365 857	33 426 152
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	5 456 454	6 362 774	7 017 228	7 450 000
85203 - Ośrodki Wsparcia	11	11 452 685	11 857 619	11 875 984	10 466 745
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	5 259 438	4 848 593	4 997 661	3 640 766
85204 - Rodziny zastępcze	13	7 574 565	7 207 442	7 556 517	7 263 760
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	7 527 309	7 190 990	7 554 517	7 257 760
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	15	365 000	428 364	408 484	363 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	16	338 000	300 000	300 000	347 000
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	17	1 688 861	1 597 380	1 708 271	1 741 900
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18	1 688 861	1 597 380	1 708 271	1 741 900

⁶ Ok. 154,7 mln zł na wypłaty świadczeń wychowawczych i dodatków wychowawczych dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz ok. 3,1 mln zł na obsługę zadania.

⁷ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2016 rok według uchwały budżetowej – stan na 31.01.2016 r.

85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	19	74 292 096	76 744 345	81 297 145	82 598 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20	74 292 096	76 744 345	80 945 284	82 193 000
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	21	1 201 562	1 321 738	1 681 640	1 144 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	22	1 201 562	1 321 738	1 681 640	1 144 000
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	23	11 214 334	10 489 415	10 706 640	9 665 740
w tym: w budżecie OPS / PCPR	24	11 214 334	10 489 415	10 698 484	9 665 740
85215 - Dodatki mieszkaniowe	25	12 900 865	12 724 784	11 618 489	11 606 158
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	0	0	0	0
85216 - Zasiłki stałe	27	9 516 984	9 796 860	10 200 464	6 633 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	9 516 984	9 796 860	10 149 795	6 583 000
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	29	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS/PCPR	30	0	0	0	0
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	31	18 791 741	19 683 227	20 624 793	21 653 900
w tym: w budżecie OPS/PCPR	32	18 791 741	19 683 227	20 624 793	21 653 900
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	33	1 648 417	1 752 571	1 573 674	1 756 400
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	912 828	951 616	705 444	817 800
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	35	7 866 915	7 956 825	7 485 170	8 917 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	7 866 915	7 956 825	7 485 170	8 917 000
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	37	115 286	221 061	259 274	205 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	115 286	221 061	259 274	205 000
W tym (z wiersza 37): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	39	54 816	130 448	71 897	205 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	54 816	130 448	71 897	205 000
85232 - Centra Integracji Społecznej	41	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	0	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	43	0	22 000	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	44	0	22 000	0	0
85295 - Pozostała działalność	45	10 596 209	11 596 772	9 416 560	8 083 501
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	10 480 713	11 282 952	9 159 745	7 383 500
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ					
85305 - Żłobki	47	11 490 979	11 759 236	13 977 922	13 633 500
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	0	0	0	0
85306 - Kluby dziecięce	49	0	0	122 600	271 200
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	0	0	0	0
85307 - Dzienni opiekunowie	51	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	0	0	0
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	53	996 645	1 017 869	1 065 405	1 169 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	738 460	734 328	747 985	782 500

85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	55	1 213 081	1 333 670	1 517 119	1 451 000
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	56	0	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	57	0	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	0	0	0	0
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	59	3 223 872	2 214 549	1 249 023	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	2 728 193	1 979 559	1 249 023	0
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza					
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	61	3 201 084	3 663 269	3 715 915	1 014 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	45 000	55 956	42 186	50 000

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA⁸

Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	PROGNOZA		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA						
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	9 183	9 194	9 071	9 100	9 200
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	405	449	404	800	800
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	274	255	291	350	400
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	158	146	89	100	100
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	36	44	447	50	50
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	8	23	29	37	43
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	971	1 254	1 369	1 562	1 872
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	0	200	203	200	50
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	116	105	89	114	91
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	9 567	9 603	9 131	9 700	9 200
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	677	0	0	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	39	40	41	41	42
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")						
Przyszkolne	14	39	40	41	41	42
Pozaszkolne	15	0	0	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	16	3	4	8	11	
Liczba hospicjów	17	2	2	2	2	2
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	18	1	1	1	0	0

Żłobki

W rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Lublin na koniec grudnia 2015 r. zarejestrowanych było 29 podmiotów dysponujących 1 369 miejscami. Z informacji uzyskanych z publicznych i niepublicznych żłobków oraz

⁸ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Spraw Mieszkaniowych, Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.

niepublicznych klubów dziecięcych wynika, że w roku 2015 zabrakło miejsca w placówkach dla 203 dzieciom.

W 2016 roku prognozuje się zwiększenie liczby niepublicznych żłobków o 3 oraz klubów dziecięcych o 5, które łącznie zwiększą ilość miejsc w placówkach o 193. Natomiast w 2017 roku planowana jest budowa i oddanie do użytku 1 miejskiego żłobka publicznego o liczbie miejsc 210 oraz prognozuje się zwiększenie liczby niepublicznych żłobków o 2 oraz klubów dziecięcych o 3 (które łącznie zwiększą ilość miejsc o 100). Realizacja tych zamierzeń pozwoli na w pełni zaspokoić potrzeby w zakresie zapewnienia opieki dzieciom w żłobkach.

Przedszkola

Dynamika liczby placówek zapewniających opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym na przestrzeni 5 lat, przedstawionych w powyższej tabeli, wynika z wprowadzanych zmian w ustawie o systemie oświaty (dotyczą oddziałów przedszkolnych przy szkołach). W roku 2015 dzieci sześciolatnie zgodnie z ustawą o systemie oświaty rozpoczęły edukację w klasie I szkoły podstawowej. Z uwagi na powyższe, dostosowano liczbę oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych do potrzeb, zmniejszając ją o 16. Obecnie wychowaniem przedszkolnym objęte są 3, 4, 5 i 6 - latki. W roku 2016 w związku z kolejną zmianą w systemie oświaty, dzieci 6 letnie zobowiązane są do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego.

W związku powyższymi zmianami konieczne jest ponowne zwiększenie o 25 liczby oddziałów przedszkolnych w szkołach dla dzieci 6 letnich. W roku 2016 zaplanowano funkcjonowanie 48 oddziałów przedszkolnych w szkołach. Z dniem 1 września 2016 roku w Przedszkolu nr 86 utworzone zostaną dwa dodatkowe oddziały dla 50 dzieci, a w Przedszkolu nr 84 cztery oddziały dla 100 dzieci. Z danych demograficznych wynika iż w 2017 roku liczba miejsc w 91 placówkach realizujących wychowanie przedszkolne (68 przedszkoli i 23 oddziały przedszkolne) zabezpieczy potrzeby mieszkańców w tym zakresie.

V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnione były **1 167 osoby**. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie zatrudnionych było 498 osób, w Domach Pomocy Społecznej – 487 osób, w ośrodkach wsparcia 254 osób, a w Centrum Interwencji Kryzysowej 21 osób.

Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin⁹

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	498	39,52
Pion finansowo-organizacyjny	60	x
Pion pomocy środowiskowej	268	x
Pion wsparcia społecznego	32	x
Pion pieczy zastępczej i wspierania rodziny	54	x
Pion Świadczeń Socjalnych	77	x
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	487	38,65
OŚRODKI WSPARCIA	254	20,16
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	21	1,67

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Kadrę pomocy społecznej w MOPR tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m. in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). Stan zatrudnienia w 2015 roku wynosił 187 pracowników socjalnych, co stanowiło 37,55% ogółu pracowników jednostki, w tym w sekcjach pracy socjalnej (w terenie) zatrudnionych było 176 pracowników socjalnych.

Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OGÓLEM PRACOWNICY JEDNOSTKI						
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	481	492	498	528	528
KADRA KIEROWNICZA						
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	4	4	4	5	5
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)						
Wykształcenie wyższe	3	4	4	4	5	5
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	3	3	3	3	3
PRACOWNICY SOCJALNI						
Ogółem	5	186	185	187	191	191

⁹ Dane na podstawie sprawozdania MPiPS – 03 za 2015 rok oraz danych własnych.

W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	5	5	5	0	0
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)						
Wykształcenie wyższe	7	127	134	136	140	140
Wykształcenie średnie	8	59	51	51	51	51
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	33	33	33	43	43
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	25	24	24	30	30
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	15	16	16	20	20
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	12	291	302	307	322	322
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)						
Wykształcenie wyższe	13	236	247	252	267	267
Wykształcenie średnie	14	54	54	54	54	54
Inne	15	1	1	1	1	1

Zródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zgodnie z art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła **326 266 osób** (stan wg zameldowania na pobyt stały na dzień 31 XII 2015 r.) oraz **8 866 osób** zameldowanych na pobyt czasowy. Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą, MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 163 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w roku 2015 spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 4 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 68,07% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 10,64% posiada wykształcenie wyższe zawodowe.

W 2015 roku, 13 osób co stanowiło 2,61% ogółu pracowników jednostki, kontynuowało naukę celem podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych.

W 2016 r. i latach kolejnych przewidywany jest wzrost zatrudnienia, spowodowany wdrożeniem i realizacją ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W roku 2016 planowane jest zatrudnienie ok. 30 osób do obsługi powyższego zadania.

Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Wolontariusze	1	78	76	79	115	115
Staże	2	15	16	19	20	20

Zródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

VI. POMOC ŚRODOWISKOWA

1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników pionu pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwycięzania trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę lub rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

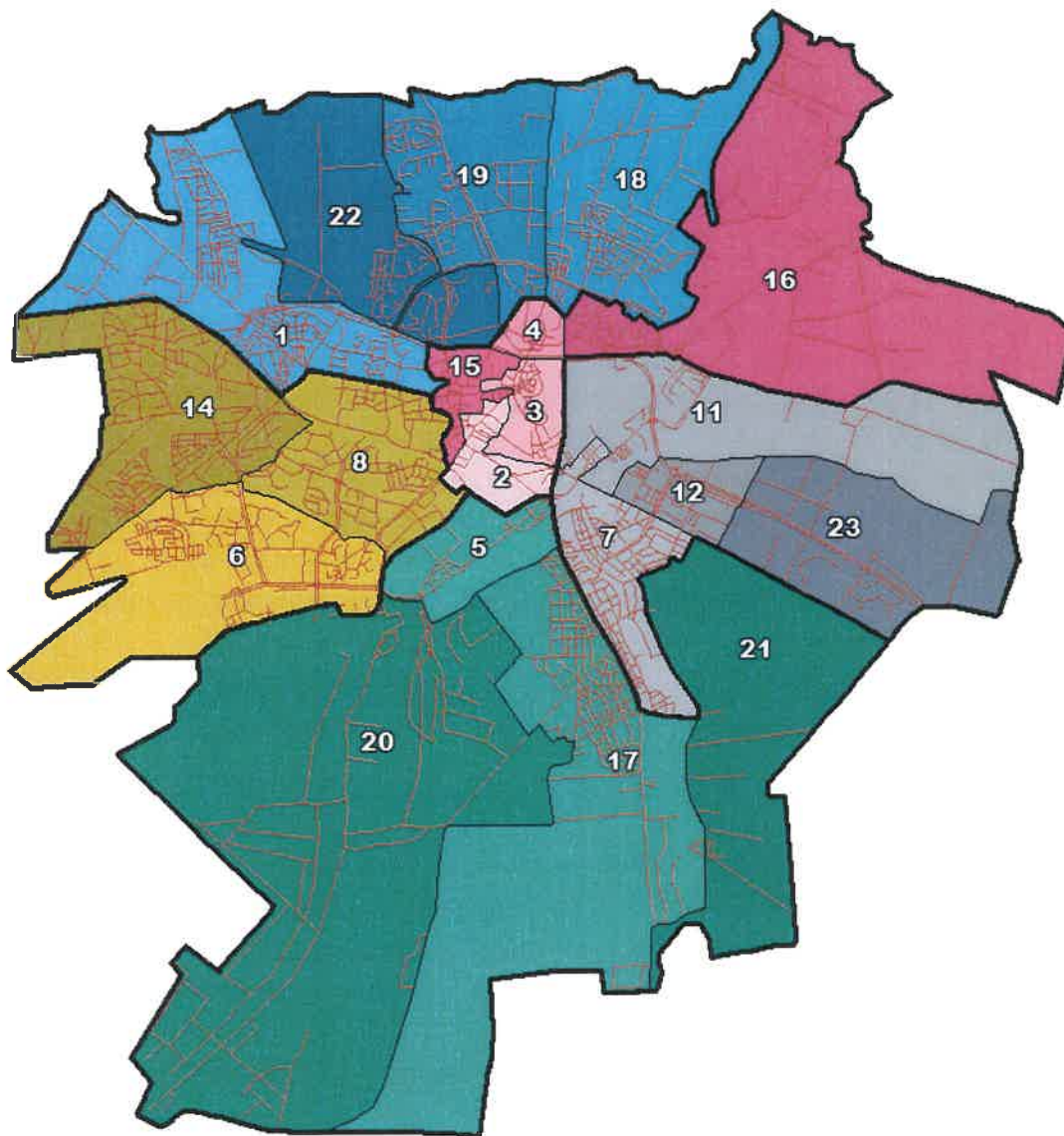
Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2015 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

Ponadto w dziale ds. pomocy środowiskowej funkcjonuje sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskiej karty”.

W ramach pomocy środowiskowej podopieczni mogli również korzystać z pomocy ośrodków wsparcia:

- Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18,
- Centrum Aktywności i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114,
- Centrum Aktywności Środowiskowej, ul. Antoniny Grygowej 4B,
- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin ul. Popiełuszki 28E,
oraz:
- Świetlicy socjoterapeutycznej Nr 2 ul. Piekarska 27 (do końca lutego 2015 r.).

Mapa 2. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania sekcji pracy socjalnej w 2015 roku

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 2 - Narutowicza 74
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 3 - Jezuicka 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 15 - Chopina 11/4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 - Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 - Hutnicza 1a
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 14 - Zana 38 (piętro III)

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2b
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 19 - Komp. Polskich 8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

2. Korzystający z pomocy społecznej

W ramach ustawy o pomocy społecznej MOPR w Lublinie w 2015 roku udzielił pomocy ogółem **9 871** rodzinom. Środowiska, których jedynym źródłem utrzymania były zasiłki wypłacane na podstawie ustawy o pomocy społecznej stanowiły 23,49% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w 2015 roku. W 2015 roku po raz pierwszy z wnioskiem o udzielenie pomocy wystąpiło 1 821 osób lub rodzin (18,45%), natomiast środowiska długotrwale korzystające z pomocy (powyżej 3 lat kalendarzowych) w liczbie 4 395 stanowiły 44,52% wszystkich rodzin korzystających ze wsparcia.

Ponad połowę rodzin (54,45%) z pośród 9 871 korzystających z pomocy środowiskowej w 2015 roku stanowią rodziny prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe – 5 424 osoby.

3 127 to rodziny wychowujące dzieci, w tym:

1 204 rodziny wychowujące jedno dziecko,

1 064 rodziny wychowujące dwoje dzieci,

859 rodziny wychowujące troje i więcej dzieci (w tym 14 rodzin wychowuje siedmioro i więcej dzieci).

Wśród rodzin z dziećmi 1 460 to rodziny niepełne (321 rodzin niepełnych wychowywało troje i więcej dzieci).

W ogólnej liczbie rodzin objętych wsparciem MOPR **2 810** rodzin, to rodziny emerytów i rencistów, z czego **1 845** to osoby samotne.

Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2013	Rok 2014			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA					
Liczba osób	1	24 757	24 805	20 130	24 000
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	2	13 649	13 336	13 069	13 070
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	7 014	7 100	6 969	6 969
Wiek 0-17	4	4 269	4 172	4 249	4 249
Wiek produkcyjny *	5	7 844	7 728	6 873	6 835
Wiek poprodukcyjny **	6	1 536	1 435	1 947	1 986
Liczba rodzin	7	9 557	9 080	8 893	8 893
Liczba osób w rodzinach	8	19 961	18 965	18 420	18 420
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)					
Ogółem	9	7 736	7 526	7 329	7 330
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	4 055	4 128	3 930	3 930
Wiek 0-17	11	2 324	2 261	2 077	2 077
Wiek 18-59	12	4 251	4 136	3 717	3 717
Wiek 60 lat i więcej	13	1 161	1 130	1 535	1 536
w tym: MĘŻCZYŹNI (z wierszy 2-6)					

Ogółem	14	5 913	5 810	5 740	5 740
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	2 959	2 972	3 039	3 039
Wiek 0-17	16	1 945	1 911	2 171	2 172
Wiek 18-64	17	3 593	3 593	3 157	3 119
Wiek 65 lat i więcej	18	375	306	412	450
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	19	8 023	7 646	7 291	13 760
Liczba rodzin	20	7 882	7 487	7 167	13 474
Liczba osób w rodzinach	21	17 119	16 302	15 374	29 338
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	22	7 255	7 039	7 001	6 899
Liczba rodzin	23	5 205	4 961	4 849	4 862
Liczba osób w rodzinach	24	12 727	12 451	12 315	12 348
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY					
Liczba osób ogółem	25	10 279	10 488	9 576	10 148
Liczba rodzin	26	9 691	9 920	9 311	9 867
Liczba osób w rodzinach	27	20 352	20 441	19 311	20 464

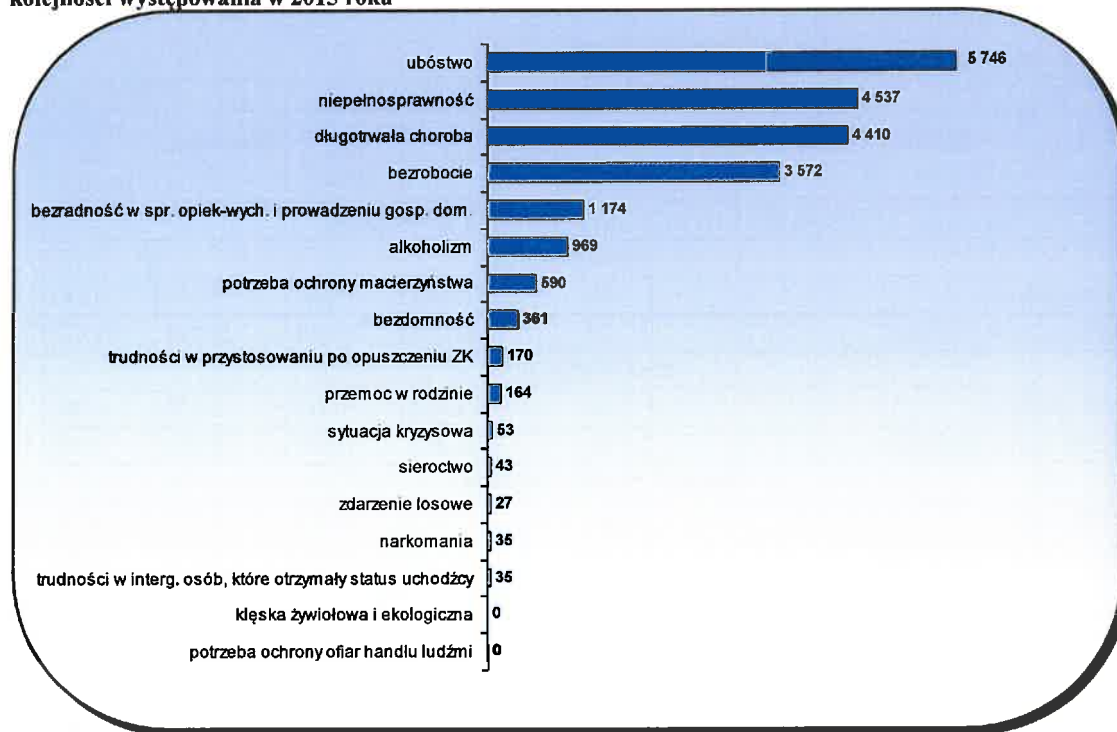
3. Powody przyznania pomocy

Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia 16 powodów będących podstawą udzielenia pomocy. Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2015 roku przedstawiono na wykresie nr 8. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współlistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR jest ubóstwo. Pomoc z tego tytułu otrzymało 5 746 rodzin (liczących 11 575 osób). W przypadku ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Drugim pod względem częstotliwości występowania jest niepełnosprawność, dotycząca 4 537 rodzin (45,96%), trzecim długotrwała i ciężka choroba, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 4 410 rodzin. Na kolejnych miejscach notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 3 572 rodzin oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 1 174 rodzinach.

Wykres 8. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2015 r.

Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 36,16% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia pracy. Osoby wykształcone a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2015 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosi 969, utrzymuje się na poziomie roku ubiegłego i stanowi 9,82% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosi 1 414. W ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się jednakże znacznie większa liczba osób. Poza osobami u których zdiagnozowano chorobę alkoholową, 435 osób nie widzi problemu i nie wyraża chęci podjęcia leczenia pomimo, że spożywa alkohol ryzykownie.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia

po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2013	Rok 2014			
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA					
UBÓSTWO					
Liczba rodzin	28	6 504	6 040	5 746	5 844
Liczba osób w rodzinach	29	13 271	12 010	11 575	11 620
BEZROBOCIE					
Liczba rodzin	30	4 634	4 031	3 572	3 900
Liczba osób w rodzinach	31	11 455	10 097	8 834	9 769
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
Liczba rodzin	32	5 041	4 951	4 537	4 790
Liczba osób w rodzinach	33	8 719	8 558	7 610	8 280
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
Liczba rodzin	34	4 149	4 213	4 410	4 076
Liczba osób w rodzinach	35	7 327	7 397	7 499	7 157
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH					
Liczba rodzin	36	1 812	1 539	1 174	1 489
Liczba osób w rodzinach	37	4 676	4 263	3 518	4 125
ALKOHOLIZM					
Liczba rodzin	38	998	1 000	969	968
Liczba osób w rodzinach	39	1 563	1 558	1 414	1 507
NARKOMANIA					
Liczba rodzin	40	44	37	35	36
Liczba osób w rodzinach	41	77	55	57	53
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA					
Liczba rodzin	42	362	560	590	542
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ					
Liczba rodzin	43	126	240	277	232
BEZDOMNOŚĆ					
Liczba rodzin	44	470	426	361	412
Liczba osób w rodzinach	45	535	485	428	469
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO					
Liczba rodzin	46	177	178	170	172
Liczba osób w rodzinach	47	249	249	236	241
ZDARZENIA LOSOWE					
Liczba rodzin	48	23	57	27	55
Liczba osób w rodzinach	49	56	145	70	140
KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE					
Liczba osób	50	0	6	0	0
SIEROCTWO					
Liczba rodzin	51	184	168	43	43

Liczba osób w rodzinach	52	527	443	164	164
PRZEMOC W RODZINIE					
Liczba rodzin	53	704	892	164	863
Liczba osób w rodzinach	54	1 862	2 395	521	2 317
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI					
Liczba rodzin	55	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie sprawozdania MPiPS 03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w 2015 roku bez względu na źródło finansowania skorzystało 13 069 osób. Świadczenia finansowane w ramach zadań zleconych przyznano 135 osobom, świadczenia finansowane w ramach zadań własnych przyznane zostały 12 985 osobom.

Tabela 10. Formy udzielanej pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2013	Rok 2014		
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 249	2 260	2 248	2 121
Liczba świadczeń	2	21 867	22 504	22 229	22 271
Kwota świadczeń w złotych	3	9 753 021	9 954 769	10 249 096	11 439 141
W tym: (wiersze 4-6)					
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 917	1 933	1 946	0
Liczba świadczeń	5	18 916	19 355	19 434	19 471
Kwota świadczeń w złotych	6	8 870 964	9 054 929	9 468 662	10 568 089
W tym: (wiersze 7-9)					
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie					
Liczba osób	7	360	367	338	0
Liczba świadczeń	8	2 951	3 149	2 795	2 800
Kwota świadczeń w złotych	9	882 057	899 840	780 434	871 052
ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	4 399	4 046	3 851	4 020
Liczba świadczeń	11	23 236	22 942	21 578	22 496
Kwota świadczeń w złotych	12	6 618 094	6 466 658	6 299 289	7 193 444
W tym: (wiersze 13-24)					
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	3 620	3 233	2 935	3 064
Liczba świadczeń	14	18 753	17 626	15 548	16 209
Kwota świadczeń w złotych	15	5 565 227	5 203 896	4 771 004	5 183 227
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	381	381	544	568

Liczba świadczeń	17	1 309	1 295	1 825	1 903
Kwota świadczeń w złotych	18	292 072	295 820	465 760	531 872
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	434	464	511	533
Liczba świadczeń	20	1 894	2 190	2 224	2 319
Kwota świadczeń w złotych	21	434 632	473 792	501 063	572 187
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					
Liczba osób	22	4	3	2	2
Liczba świadczeń	23	11	5	2	2
Kwota świadczeń w złotych	24	2 304	1 353	727	0
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b					
Liczba osób	25	0	0	0	0
Liczba świadczeń	26	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	27	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM					
Liczba osób	28	7 027	6 584	6 441	6 450
Kwota świadczeń w złotych	29	6 644 896	6 854 226	7 238 065	6 122 608
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"					
Liczba osób	30	5 860	6 049	5 859	5 870
Liczba świadczeń	31	22 522	26 249	25 601	21 710
Kwota świadczeń w złotych	32	4 090 226	4 978 398	5 090 868	4 317 000
ZASIŁKI CELOWE PRYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2					
Liczba osób	33	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	34	0	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSIŁEK OGÓŁEM					
Liczba osób	35	5 189	5 204	4 995	5 379
Liczba świadczeń	36	729 662	695 909	679 800	744 420
Kwota świadczeń w złotych	37	4 585 607	4 112 635	3 893 963	4 368 011
W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	38	4 188	4 264	4 190	4 512
Liczba świadczeń	39	505 486	504 541	511 029	609 932
Kwota świadczeń w złotych	40	2 202 617	2 227 316	2 246 243	2 692 400
W tym: (z wierszy 35-37)					
POSIŁEK					
- świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"					
Liczba osób	41	5 189	5 204	4 829	5 213
Liczba świadczeń	42	729 662	695 909	648 007	712 627
Kwota świadczeń w złotych	43	4 585 607	4 112 635	3 697 899	4 082 000
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	44	4 188	4 264	4 053	4 375
Liczba świadczeń	45	505 486	504 541	488 603	587 506
Kwota świadczeń w złotych	46	2 202 617	2 227 316	2 139 960	2 582 460

SCHRONIENIE					
Liczba osób	47	262	222	218	brak danych
Liczba świadczeń	48	38 487	30 420	35 274	brak danych
Kwota świadczeń w złotych	49	897 208	833 094	1 003 832	brak danych
UBRANIE					
Liczba osób	50	0	0	0	0
Liczba świadczeń	51	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	52	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	53	69	55	51	51
Liczba świadczeń	54	70	55	51	51
Kwota świadczeń w złotych	55	100 389	121 463	116 238	116 238
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	56	1 018	1 021	1 079	brak danych
Liczba świadczeń	57	10 121	10 246	10 734	brak danych
Kwota świadczeń w złotych	58	21 662 088	22 470 459	24 640 996	brak danych

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie sprawozdania MPiPS 03

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę pomocy przyznano 6 441 osobom. Z zasiłków jednorazowych skorzystało ogółem 49,28% odbiorców świadczeń. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych. Wyniosła **3 851** i była niższa o 195 osób w stosunku do 2014 roku. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 2 935 osób i kolejno osoby dotknięte długotrwałą chorobą – 544, niepełnosprawnością - 511, oraz 2 osoby z powodu możliwości utrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła **291,93 zł**. Średni okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wyniósł 5,6 miesiąca w roku.

W 2015 roku nastąpił nieznaczny spadek (o 12 osób) liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych w stosunku do 2014 roku, których było 2 248 osób. 1 946 osób w tej grupie to osoby samotnie gospodarujące. Klienci korzystający z zasiłków stałych stanowili 17,20% ogółu świadczeniobiorców. Średnia wysokość miesięcznego zasiłku stałego wyniosła 461,07 zł. Świadczeniobiorcy zasiłków stałych otrzymywali świadczenie średnio przez 9,89 miesięcy w roku. W przypadku 1 993 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2015 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne w łącznej kwocie 844 245 zł.

Kolejną znaczącą grupę stanowią świadczeniobiorcy usług opiekuńczych¹⁰, i specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi udzielane są osobom, które z powodu wieku

¹⁰ Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej

lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 347 osób z 1 307 rodzin. Świadczeniobiorcy usług opiekuńczych zostali w 2015 roku objęci średniomiesięcznie 42 godzinami usług, co w skali roku stanowi ponad 500 godzin.

Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2013-2015

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia
	usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)				
2013	102	42 358	720 077,50	415	17
2014	115	35 386	601 562,00	308	17
2015	118	35 934	610 878,00	305	17
usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze (zadanie własne)					
2013	1 369	702 937,0	7 146 837,00	513	10,17
2014	1 472	725 165,0	7 355 262,50	493	10,14
2015	1 462	677 234,0	6 874 292,00	463	10,14
w tym: usługi specjalistyczne opiekuńcze					
2013	114	37 708,0	491 049,00	330	13
2014	125	34 537,5	448 987,50	276	13
2015	127	33 987,0	441 831,00	268	13

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie realizacji wydatkowej.

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 129 osób ze 128 rodzin. Klientom usług specjalistycznych w 2015 roku przyznano decyzją średniomiesięcznie 25 godzin usług, a średniorocznie 305.

W 74 przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. W 2015 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 1 485 osoby z 1 440 rodzin.

Należy podkreślić, iż na chwilę obecną realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych jest zabezpieczona. Niemniej jednak w związku z możliwymi zmianami w prawie może okazać się, iż przyjęty na 2016 rok plan wydatków na

pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia takich jak środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, dzienne domy pomocy. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

te zadania będzie niewystarczający. Projekt ustawy o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 15 stycznia 2016 r. zakłada od 1 lipca 2016r. wprowadzenie najniższego wynagrodzenia w odniesieniu do umów zawieranych zgodnie z art. 734 i 750 Kodeksu cywilnego na poziomie 12 zł za każdą godzinę pracy. Zmiany te mogą bezpośrednio wpłynąć na koszt świadczonych usług.

Aktualna stawka za 1 godziną usług opiekuńczych wynosi 12 zł a za specjalistyczne usługi opiekuńcze 15 zł. Wysokość ww. stawek ma bezpośrednie przełożenie na wynagrodzenie za 1 godzinę pracy opiekunek. Podmioty w drodze otwartego konkursu ofert zadeklarowały wynagrodzenia dla osób świadczących usługi na poziomie:

- usługi opiekuńcze: Polski Czerwony Krzyż – 11,04 zł, Polski Komitet Pomocy Społecznej – 11,40 zł,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze: Polski Czerwony Krzyż – 13,52 zł, Polski Komitet Pomocy Społecznej – 14,30 zł.

Powyższe kwoty stanowią kwoty brutto wraz z kosztami pracodawcy.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceniobiorcy pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno-obługowych i koszty rzeczowe).

Przy założeniu, iż wynagrodzenie za 1 godzinę usługi będzie wynosiło 12 zł brutto, do kwoty tej należy doliczyć koszty ponoszone przez pracodawcę tj. składka emerytalna, składka rentowa i składka wypadkowa, które wynoszą ok. 2 zł. Dodatkowym kosztem, który ma wpływ na wysokość stawki za 1 godzinę usług są koszty związane z obsługą zadania. Zatem zleceniodawca winien zapewnić na realizację jednej godziny usług minimalną kwotę na poziomie 15 zł.

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze. Obecna kwota wynagrodzenia zadeklarowana przez podmioty wynosi od 13,52 zł do 14,30 zł. Wobec powyższego niezbędne będzie podniesienie stawki również za specjalistyczne usługi opiekuńcze do kwoty ok. 18 zł.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2016 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 8 230 000 zł. W roku 2016 zaplanowano liczbę godzin świadczonych usług na poziomie roku 2015 tj. łącznie 677 350 godzin usług, w tym: 643 350 godzin usług opiekuńczych i 34 000 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych.

Poniższa tabela przedstawia kalkulację przewidywanego wzrostu kosztu usług opiekuńczych:

Realizacja usług w okresie I-VI 2016			Realizacja usług w okresie VII-XII 2016			roczny koszt
koszt usługi	½ zaplanowanej liczby godzin do realizacji w roku 2016	koszt	koszt usługi	½ zaplanowanej liczby godzin do realizacji w roku 2016	koszt	
12,00	321 675,00	3 860 100,00	15,00	321 675,00	4 825 125,00	8 685 225,00
15,00	17 000,00	255 000,00	18,00	17 000,00	306 000,00	561 000,00
x	338 675,00	4 115 100,00	x	338 675,00	5 131 125,00	9 246 225,00

Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Biorąc pod uwagę zmiany jakie wprowadzić może od 1 lipca 2016 r. obecny projekt ustawy o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 15 stycznia 2016 r., koszt świadczenia usług opiekuńczych w całym 2016 r. może wynieść **9 246 225 zł, a więc o 1 016 225 zł więcej niż zakłada obecny plan.**

Równocześnie należy wskazać, że wzrost stawki za 1 godzinę usług będzie miał wpływ na podniesienie odpłatności od osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Istotną formę wsparcia stanowią specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wymiar i zakres usług dostosowany jest do indywidualnie określanych potrzeb klienta. Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi najczęściej polega na pomocy i asystowaniu w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz trenowaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych, wspólnym organizowaniu i spędzaniu czasu, korzystaniu z usług różnych instytucji, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy i wspieraniu w uzyskaniu zatrudnienia, wsparciu i interwencji psychospołecznej. W 2015 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 117 osób ze 114 rodzin. Świadczeniobiorca specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2015 roku skorzystał średnio z pomocy w wymiarze 30 godzin miesięcznie, co w skali roku stanowi 359 godzin.

Na podstawie danych zawartych w programie do obsługi klientów POMOST STD ustalono, że 19,92% świadczeniobiorców wszystkich rodzajów usług w 2015 roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, 79,69% w wieku poprodukcyjnym, a 0,38% stanowiły dzieci i młodzież. Spośród świadczeniobiorców tej formy pomocy 75,61% stanowiły kobiety, a mężczyźni 24,39%.

Pomoc w formie pracy socjalnej została zastosowana wobec wszystkich rodzin korzystających z pomocy. Praca socjalna stanowi jedno z najważniejszych narzędzi pracy z klientami. Zatem szczególnie ważne wydaje się aby jej jakość i skuteczność była na jak najwyższym poziomie, co wymaga dalszego i systematycznego szkolenia i doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych.

Pomocą w formie pracy socjalnej objęto 20 130 osób (z 9 871 rodzin korzystających z pomocy środowiskowej). Wyłącznie pracą socjalną, bez jednoczesnej realizacji świadczeń

pieniężnych lub niepieniężnych objęto 978 rodzin. Główny cel pracy socjalnej czyli usamodzielnienie osób i rodzin w 2015 roku osiągnięto w 240 przypadkach.

Rekomendacje:

- **Zintensyfikowanie zintegrowanych form wsparcia na rzecz aktywizacji i reintegracji klientów Ośrodka (przy wykorzystaniu Programów Aktywności Lokalnej, Projektu Socjalnego oraz metody Organizowania Środowiska Lokalnego) w celu wzmocnienia procesu rozwoju służącego poprawie jakości życia.**
- **Doskonalenie umiejętności pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.**

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Od stycznia 2015 roku w strukturach MOPR w Lublinie funkcjonuje sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zajmuje się ona diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc. Pracownicy sekcji kontynuowali działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy. Koordynowano procedurę 1 156 „Niebieskich Kart”, w tym założono 629 nowych. W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” powołano 566 grup roboczych, w ramach których odbyło się 2 649 spotkań. Wieloaspektowym i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto 2 910 osób, z czego 1 595 stanowiły kobiety, 842 mężczyźni oraz 473 dzieci. Udzielono poradnictwa socjalnego 2 008 osobom. W 2015 roku członkowie grup roboczych sporządzili 716 „Niebieskich Kart – C”, stanowiących plan pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz 375 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 488 rodzinach, z czego w 410 z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, zaś w stosunku do 78 rodzin w wyniku podjęcia rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej,

Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Z dniem 1 stycznia 2013 roku obsługę organizacyjno–techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W związku z powyższym w budżecie Ośrodka zostały zabezpieczone środki finansowe w wysokości 10 000 zł na działalność Zespołu.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie.

Rekomendacje:

- **prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększania świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym,**
- **systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach.**

VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Poradnictwo specjalistyczne udzielane jest w ramach działań podejmowanych przez pracowników Centrum Interwencji Kryzysowej¹¹ oraz Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Szczególną rolę odgrywa **Centrum Interwencji Kryzysowej**¹², realizujące zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

Z pomocy Centrum Interwencji Kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, osoby doświadczające przemocy seksualnej, ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2015 roku w CIK udzielono ogółem **18 726 porad/interwencji**, w tym:

- 4 486 porad w kontakcie bezpośrednim,
- 503 konsultacje telefoniczne,
- 13 695 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.

W 2015 roku placówka udzieliła pomocy 1 676 osobom, w tym 573 osoby zgłosiły się do CIK po raz pierwszy. Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 155 osób z problemem przemocy domowej, w tym 9 dzieci. Pracownicy CIK założyli 8 Niebieskich Kart i brali udział w posiedzeniach 8 grup roboczych. Oprócz przyjęć indywidualnych prowadzono zajęcia grupowe:

- trening zachowań konstruktywnych (10 osób);
- grupa DDA (9 osób);
- grupa samopomocowa (18 osób);
- warsztaty dla rodziców nastolatków (12 osób);
- grupa arteterapeutyczna dla kobiet doświadczających przemocy (15 osób);
- grupa arteterapeutyczna dla dzieci zagrożonych przemocą (13 osób);
- 3 edycje szkoły dla rodziców (25 osób);
- warsztaty edukacji prawnej (50 osób).

¹¹ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Centrum Interwencji Kryzysowej.

¹² Zgodnie z Uchwałą Nr, Uchwałą Nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Ponadto, w ramach zajęć profilaktycznych przeprowadzono 28 spotkań z uczniami i ich rodzicami na terenie lubelskich szkół, w których udział wzięło 536 dzieci oraz 263 osoby dorosłe.

Centrum w roku 2015 realizowało 2 edycje podstawowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej w Areszcie Śledczym dla osadzonych z art. 207 KK. Przeprowadzono także 1 edycję programu korekcyjno-edukacyjnego pogłębionego. Ogółem w programie uczestniczyło 33 osoby.

Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	13	13	13	33	33
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	18	18	21	39	39
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	1 140 000	1 228 963	1 354 820	3 202 250	3 362 362

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od kwietnia 2016 roku rozpocznie działalność **Ośrodek wczesnej interwencji dla osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin**. Ośrodek przeznaczony jest dla 20 osób. Zapewniona będzie opieka lekarza, psychologa, pracownika socjalnego oraz pielęgniarki. W koszcie funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej w 2016 roku uwzględniono koszt utrzymania Ośrodka oraz zwiększenie o 18 osób liczby pracowników.

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo wychowawczych, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.¹³

Wsparciem Poradni w formie terapii objęto **686 rodzin** (68 rodzin więcej, niż w 2014 roku). Ponad 94% z nich to rodziny naturalne, a niespełna 4,23% stanowiły rodziny zastępcze. Wsparciem objęto także 9 rodzin adopcyjnych oraz 4 dzieci przebywających w placówkach.

Łączna liczba osób, które zostały objęte wsparciem Specjalistycznej Poradni dla Rodzin wyniosła 1 962 osób (w tym 230 dzieci). Osoby te korzystały:
- z terapii 1 004 osoby (dorośli: 826, dzieci: 178),

¹³ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

- z psychoprofilaktyki 958 osób (dorośli: 906, dzieci: 52).

Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	4	2 281	1 929	1 962	2000	2000
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	11	11	11	11	12
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	480 335	470 321	552 722	559 000	590 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Klienci Poradni coraz częściej korzystają z długotrwałej pomocy, a nie jednorazowych konsultacji. Ilość przeprowadzonych sesji terapeutycznych wzrosła z 5 518 w 2014 r. do 5940 w 2015 r. co stanowi wzrost o 7,1%. Proces terapii rodziny prowadzi do stałych zmian i jest znacznie bardziej efektywny niż porady konsultacyjne. Zapotrzebowanie w zakresie poradnictwa, a także zainteresowanie osób i rodzin sesjami konsultacyjnymi i terapeutycznymi utrzymuje się na wysokim poziomie (oczekiwanie na terapię obecnie trwa ok. 3 miesiące). Widoczne jest również rosnące zainteresowanie klientów poradnictwem prawnym. Należy zaznaczyć, iż zgodnie z ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej od stycznia 2016 roku w Mieście Lublin funkcjonuje system nieodpłatnej pomocy prawnej. Utworzonych zostało 14 punktów.

Rekomendacje:

- **rozpowszechnianie informacji wśród klientów Poradni o możliwości korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej.**

VIII. ZASIŁKI RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Dział ds. świadczeń socjalnych na przestrzeni 2015 roku realizował następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

1) zasiłek rodzinny,

2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

3) świadczenia opiekuńcze:

- zasiłek pielęgnacyjny,
- świadczenie pielęgnacyjne,
- dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego,
- specjalny zasiłek opiekuńczy,

4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

II. Rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne.

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Tabela 14. Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń rodzinnych funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2014 – 2015

Lp.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione w roku 2014 (w zł)	Wydatki poniesione w roku 2015 (w zł)	Wzrost/spadek (w zł)
1.	Zasiłki rodzinne	15 439 177	15 176 926	-262 251
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	7 859 891	7 833 726	-26 165
3.	Świadczenia opiekuńcze	24 037 877	28 135 868	4 097 991
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 568 000	2 601 000	33 000
5.	Fundusz alimentacyjny i zaliczka alimentacyjna	21 316 816	20 610 735	-706 281
6.	Odsetki wypłacane przy zasiłku dla opiekuna	94 776	272	-94 504
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	2 556 087	3 415 600	859 513
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	494 350	832 100	337 750
9.	WYDATKI OGÓŁEM:	74 366 974	78 606 227	4 239 053

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanych świadczeń - zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku.

Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2013	Rok 2014			
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH					
Liczba rodzin	1	9 324	8 730	8 361	8 361
Kwota świadczeń w złotych	2	24 258 323	23 299 068	23 010 652	24 849 187
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")					
Liczba świadczeń	3	1 003	928	919	919
Kwota świadczeń w złotych	4	1 003 000	928 000	919 000	919 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA					
Liczba świadczeń	5	2 364	2 568	2 601	2 601
Kwota świadczeń w złotych	6	2 364 000	2 568 000	2 601 000	2 601 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	7	12 399	9 528	9 628	9 729
Kwota świadczeń w złotych	8	6 845 189	6 636 606	11 514 455	12 647 764
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	9	3 964	4	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	396 400	400	0	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem					
Liczba świadczeń	11	83 484	85 060	85 346	85 793
Kwota świadczeń w złotych	12	12 773 052	13 014 180	13 057 938	13 126 329
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)					
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	20 345	20 433	20 971	21 181
Kwota świadczeń w złotych	14	3 112 785	3 126 249	3 208 563	3 240 649
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI					
Liczba świadczeń	15	29 851	30 908	30 742	31 049
Kwota świadczeń w złotych	16	4 567 203	4 728 924	4 703 526	4 750 561
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA					
Liczba świadczeń	17	31 117	31 700	31 794	31 889
Kwota świadczeń w złotych	18	4 760 901	4 850 100	4 864 482	4 879 075
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT					
Liczba świadczeń	19	2 171	2 019	1 839	1 673
Kwota świadczeń w złotych	20	332 163	308 907	281 367	256 044
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	21	1 332	2 622	3 141	3 141
Kwota świadczeń w złotych	22	684 616	1 354 774	1 620 581	1 620 581

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA					
Liczba świadczeń	23	X	5 917	3 741	3 741
Kwota świadczeń w złotych	24	X	3 126 693	1 942 894	1 842 894
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba osób	25	4 100	3 985	3 921	3 843
Liczba rodzin	26	3 884	3 770	3 645	3 572
Kwota świadczeń w złotych	27	21 496 359	21 316 816	20 610 535	20 173 545
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	28	948	852	856	914
Kwota świadczeń w złotych	29	389 976	494 350	832 100	930 000
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	30	1 292	1 194	1 003	1 053
Kwota świadczeń w złotych	31	1 689 007	2 556 087	3 415 600	3 499 552

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Od 1 listopada 2014 r. podniesiono kryterium dochodowe do świadczeń rodzinnych o 35 zł a od 1 listopada 2015 r. o 100 zł, co dopiero prawdopodobnie poskutkowało nieznacznym wzrostem liczby rodzin korzystających ze świadczeń. W chwili obecnej trudno jest ocenić ostateczny wpływ podniesienia kryterium dochodowego na liczbę rodzin w całym roku 2016, jednak w okresie styczeń - luty 2015 r. zasiłki rodzinne pobierało 6831 rodzin a w analogicznym okresie 2016 r. 6995 rodzin (wzrost o 2% w stosunku do ubiegłego roku). W 2014 roku w stosunku do 2013 roku nastąpił spadek liczby rodzin oraz spadek wartości wydatków na zasiłki rodzinne oraz dodatki do nich, natomiast w roku bieżącym szacuje się wzrost wydatków, który przede wszystkim spowodowany będzie podwyższeniem kwot poszczególnych zasiłków (8% przy zachowaniu liczby zasiłków z ubiegłego roku).

Kolejny wzrost wydatków przewiduje się w przypadku zasiłków pielęgnacyjnych z tytułu niepełnosprawności oraz w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego. W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego szacuje się wzrost liczby rodzin o ok. 1%, jednak wzrost wydatków na to świadczenie może osiągnąć 10%, co spowodowane jest przede wszystkim podwyższeniem kwoty świadczenia o 100 zł. W omawianym okresie nastąpił znaczny wzrost wydatków na świadczenie pielęgnacyjne i wynika ze stopniowego podwyższania kwoty świadczenia (w 2013 roku 620 zł, od 01.05.2014 r. - 800 zł, w 2015 r. - 1200 zł a w 2016 r. - 1300 zł miesięcznie).

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. Na rok obecny nie przewiduje się zwiększenia wydatków.

Wydatki na świadczenia rodzinne i opiekuńcze w 2015 r. wzrosły w stosunku do roku 2014, jednak nie z powodu zwiększenia się liczby rodzin uprawnionych do świadczeń, a następujących zmian w prawie:

- podwyższenie kwoty świadczenia pielęgnacyjnego co pociągnęło również wzrost wydatków na opłacenie składek dla podopiecznych,

- podwyższenie od 01.11.2015 r. kwot zasiłków rodzinnych oraz niektórych dodatków.

W przypadku dodatku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej nastąpił wzrost liczby świadczeń o 1% natomiast wzrost wydatków o 3%. W przypadku dodatków z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego nastąpił spadek liczby świadczeń o 0,6% przy wzroście wydatków o 3,7%.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego są trzecim w kolejności najczęściej wypłacanym świadczeniem. W 2015 roku dokonano 47 056 wypłat świadczeń dla 3 645 rodzin, tj. dla 125 rodzin mniej, niż w roku 2014. Stanowi to spadek o 3,32%. W latach 2013 - 2015 obserwowany jest nieznaczny spadek wysokości dokonywanych wypłat. W roku 2016 zakładane jest podtrzymanie tego trendu, a wydatki wyniosą ok. 20,2 mln zł.

W obecnej sytuacji budżet na utrzymanie Ośrodka pozwala na zabezpieczenie podstawowych i koniecznych wydatków. Co roku w miarę możliwości finansowych uzupełniany lub wymieniany jest sprzęt komputerowy oraz biurowy. Z uwagi na niewystarczające środki na utrzymanie, w ramach ustawowej dotacji ze środków budżetu państwa, Miasto Lublin corocznie dofinansowuje realizację tego zadania ze środków własnych. Otrzymywana z budżetu państwa dotacja na realizację zadania zabezpiecza koszty działalności jedynie w ok. 71% (dane z 2015 r.).

IX. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są w dziale ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2015 roku 8 099 307 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota 7 519 307 zł. Dział wydatkował 7 513 516 zł, co stanowi 99,92 % kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota 5 791 zł to suma niewykorzystanych środków, powstałych z końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych, w terminie, który uniemożliwił ich ponowne rozdysponowanie oraz absencji uczestników warsztatów terapii zajęciowej.

Pozostałe 580 000 zł z przyznanego limitu, zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota 3 541 zł, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie 99,39 % posiadanej kwoty.

Na dofinansowanie do wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego w 2015 roku złożonych było 3 702 wniosków na kwotę 3 502 008 zł. Wyplacono dofinansowanie dla 4 167 osób na kwotę 2 041 439 zł.

W ramach likwidacji barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych wpłynęło w 2014 r. do działu 634 wniosków na łączną kwotę 3 308 058 zł, z czego pozytywnie rozpatrzono i zawarto 244 umów na łączną kwotę 629 295 zł, natomiast faktycznie zrealizowano 225 umów na kwotę 581 484 zł.

O dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych ubiegały się w roku ubiegłym 1 055 osób. Dofinansowanie uzyskało 415 osób na kwotę 553 828 zł, a ostatecznie wypłacono 446 937 zł.

W ramach usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika, złożonych zostało 14 wniosków na kwotę 54 060 zł. Zawarto 13 umów na łączną kwotę dofinansowania 49 680 zł, wypłacono natomiast kwotę 44 120 zł.

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w 2015 r. pomocą objęto 483 osoby, w tym 128 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz 355 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Wysokość wypłaconych dofinansowań wyżej wymienionym osobom wyniosła 1 088 009,05 zł.

Tabela 16. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2015 roku

L P	Zadanie	Limit środków PFRON 2014	Limit środków PFRON 2015	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków PFRON w 2015 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	3 994 920 zł	4 156 920 zł	4 155 021 zł	99,95%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	420 000 zł	450 000 zł	446 937 zł	99,32%
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	264 393 zł	210 436 zł	210 015 zł	99,80%
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	1 847 288 zł	2 041 451 zł	2 041 439 zł	99,99%
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego	650 000 zł	626 000 zł	625 604 zł	99,93 zł
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	54 225 zł	34 500 zł	34 500 zł	100,00%
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	1 725 454,66 zł	1 119 885,32 zł	1 088 009,05 zł	97,14%
	Razem:	8 956 280,66 zł	8 639 192,32 zł	8 601 525,05 zł	99,56%

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Kwoty ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania przeznaczone dla osób niepełnosprawnych są generowane na podstawie przyznanego limitu środków. Przez ostatnie trzy lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych. Ze względu na niewystarczające środki nie zostały także dofinansowane wszystkie wnioski na przedmioty ortopedyczne (nabór wniosków osób niepełnosprawnych na dofinansowanie do zakupu aparatów słuchowych zostały wstrzymane już w sierpniu 2015). Od limitu środków PFRON uzależnione są także kwoty, jakie samorząd powiatowy Miasta Lublin może przeznaczyć na współpracę z organizacjami pozarządowymi poprzez zlecenie do realizacji zadań publicznych finansowanych ze środków PFRON. Niski poziom środków PFRON, to także mniejsze środki na sport, kulturę, turystykę i rekreację osób niepełnosprawnych, które powodują zaostrzenie kryteriów przyznawania pomocy. Priorytetem w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych jest zabezpieczenie co roku najbardziej elementarnych potrzeb tych osób, przede wszystkim w postaci zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Aby zlikwidować bariery utrudniające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych limit środków PFRON dla Miasta Lublin powinien wynosić co najmniej 9,5 mln zł. Rekomendowane jest zatem zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla samorządu. Rekomendacja ta podyktowana jest także stałymi zobowiązaniami na rzecz prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej, które w 2015 roku otrzymały wyższe środki, a zmiana

algorytmu w 2016 roku pochłonie znaczną część ogólnego limitu środków PFRON dla Miasta Lublin (w 2016 roku jest to kwota 4 318 920 zł, zawarta w limicie o wysokości 8 170 795 zł).

Tabela 17. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2013	Rok 2014		
REHABILITACJA ZA WODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	1	9 146 105	10 311 161	9 223 696	9 686 311
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ					
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	2	159	212	225	210
Wartość dofinansowania w złotych	3	214 243	594 583	581 484	556 000
TURNUSY REHABILITACYJNE					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	4	474	454	340	342
Wartość dofinansowania w złotych	5	419 914	419 571	446 937	450 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	6	3 210	3 320	4 166	4 200
Wartość dofinansowania w złotych	7	1 305 488	1 844 288	2 038 439	2 067 375
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"					
Liczba świadczeń	8	491	583	483	533
Wartość dofinansowania w złotych	9	1 286 150	1 701 497	1 087 874	1 479 000
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI					
Liczba dofinansowanych imprez	10	84	55	52	50
Liczba niepełnosprawnych uczestników	11	6 424	3 227	2 078	2 000
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	12	270 856	263 301	210 015	200 000
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA					
Wartość dofinansowania w złotych	13	26 450	49 100	44 120	44 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” zgodnie z warunkami wyznaczanymi przez PFRON na 2015 rok, zostały pominięte trzy z zadań realizowanych w 2014 r., które mają ważne znaczenie dla osób niepełnosprawnych: dostosowanie samochodów, zakup sprzętu elektronicznego, jego elementów i oprogramowania oraz zakup wózków o napędzie elektrycznym. W roku 2016 przywrócone zostały dwa zadania, poza możliwością zakupu wózka o napędzie elektrycznym. Corocznie zabezpieczane są środki na Moduł II, który wspiera uzyskanie wykształcenia na poziomie wyższym. Warunki przyznawania pomocy w obrębie Modułu II, w naszej ocenie, powinny być bardziej obostrzone, natomiast środki w ramach programu „Aktywny samorząd” powinny być przeznaczone na te z form pomocy, wprost podnoszą aktywność osób niepełnosprawnych. Chodzi tu głównie o dostosowanie auta, zakup sprzętu elektronicznego, zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym. Podnieść należy, że w 2016 roku warunki przyznawania oraz wysokość dofinansowań do Modułu II zostały na prośbę realizatorów

zaostrzone i ograniczą one nadużycia w zakresie programu „Aktywny samorząd”. Rekomenduje się dalszy monitoring i analizę efektywności pomocy w ramach Modułu II.

Tabela 18. Wysokość dofinansowania programu „Aktywny samorząd”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2013	Rok 2014			
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"					
Liczba świadczeń	1	491	583	483	533
Wartość dofinansowania w złotych	2	1 286 150	1 701 497	1 087 874	1 479 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Środki pochodzące z budżetu Miasta Lublin na realizację zadań wynikających z „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2016-2020” są sukcesywnie zwiększane oraz w taki sposób rozdysponowywane, aby racjonalnie odpowiadać na potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych. Z zapisów Programu wynika polityka Miasta Lublin zmierzająca do utworzenia sprawnie działającego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych przez aktywizowanie ich dzięki usłudze asystenta osoby niepełnosprawnej. Corocznie środki te są zwiększane w celu wypracowania możliwości zawarcia umów wieloletnich na świadczenie tej formy pomocy. Rekomenduje się przesunięcie środków na zadania priorytetowe, natomiast usunięcie z realizacji zadań marginalnych oraz tych, które są zabezpieczane ze środków PFRON. Rozważane jest także włączenie nowych zadań odpowiadających na potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych.

Zobowiązania wynikające z finansowania warsztatów terapii zajęciowej nie są zagrożone i zarówno PFRON, jak i Gmina Lublin – miasto na prawach powiatu zabezpieczają wymagane na działanie WTZ-ów środki, także dodatkowo rekomendowane przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej, jak miało to miejsce w 2015 roku. Ewentualne zwiększenie liczby warsztatów terapii zajęciowej oraz rozszerzenie ich działalności, o co wnoszą organizacje prowadzące w Lublinie WTZ nie dochodzą do skutków ze względów formalnych, merytorycznych i organizacyjnych. Próby podejmowane w tym zakresie przez Stowarzyszenia prowadzące WTZ, nie są także poparte rozeznaniem potrzeb środowiska i diagnozą pomocy świadczonej osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Tabela 19. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ					
Liczba placówek	1	9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	8	8	8	8
Liczba uczestników zajęć	4	270	270	270	270
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	118	118	116	116

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	4 436 824	4 437 632	4 616 690	4 798 799	4 798 799
--	---	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Zródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- **zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia szerszego spektrum potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina,**
- **zmiana zasad przyznawania pomocy w ramach programu PFRON „Aktywny samorząd” w celu zwiększenia możliwości finansowania tych form pomocy, które bezpośrednio wpływają na zwiększenie aktywność osób niepełnosprawnych,**
- **optymalizacja realizowanych zadań w ramach „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020”, w celu stworzenia sprawnego systemu pomocy niepełnosprawnym mieszkańcom Lublina.**

X. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Od 1 kwietnia 2016 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195). Na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy, organy gminy i województwa zobowiązane są do wyznaczenia lub utworzenia jednostek organizacyjnych właściwych do realizacji świadczenia wychowawczego. Do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego, Prezydent Miasta Lublin, wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie¹⁴, tym samym spełniono obowiązek nałożony na organ.

Szacunki dotyczące liczby potencjalnych świadczeniobiorców

Z danych jakimi dysponuje MOPR w Lublinie wynika, że na terenie miasta Lublin zameldowanych jest 38 057 rodzin, w których wychowuje się 56 223 dzieci poniżej 18 roku życia. Trudno jednak w tym momencie wskazać, ile z tych rodzin będzie uprawnionych do pomocy na pierwsze dziecko, gdyż nie dysponujemy pełnymi informacjami na temat ich sytuacji ekonomicznej. Bardzo trudna do oszacowania jest również liczba rodzin mieszkających w Lublinie, wskazujących Lublin jako ośrodek swoich interesów życiowych, a nie zameldowanych w naszym mieście (liczba uprawnionych rodzin może znacząco wzrosnąć).

Liczba rodzin z jednym dzieckiem zameldowanych w Lublinie wynosi ogółem 23 304 z których 3 242 rodziny pobierają świadczenia rodzinne, tym samym z pewnością spełniają zakładane kryterium dochodowe do świadczenia wychowawczego (800 zł na osobę w rodzinie). Stąd szacuje się, że najmniej 3 242 dzieci (jedynaków) zostanie objętych programem.

Rodzin z większą niż 1 liczbą dzieci, jest ok. 14 753. Rodziny te aby skorzystać ze świadczenia na pierwsze dziecko, również muszą spełnić kryterium dochodowe. Uwzględniając fakt, że 3 839 tych rodzin pobiera świadczenia rodzinne (tym samym spełnia kryterium dochodowe dla świadczenia wychowawczego) wnosić można, że ok. 9 492 dzieci z tych rodzin objętych zostanie świadczeniem wychowawczym.

Z szacunków wynika zatem, że w rodzinach znajdujących się poniżej progu dochodowego, a więc kwalifikujących się do otrzymywania świadczenia wychowawczego jest ok. 13 000 dzieci.

W rodzinach które najprawdopodobniej przekraczają kryterium dochodowe do świadczenia wychowawczego znajduje się ok. 20 000 jedynaków, oraz ok. 11 000 tzw. pierwszych dzieci w rodzinie. Można zatem szacować, że z 56 223 dzieci wychowujących się na terenie Miasta Lublin ok. 55,09% dzieci (tj. 31 000) nie zostanie

¹⁴ Zarządzenie nr 84/2/2016 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie wyznaczenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

objętych pomocą w formie świadczenia wychowawczego. Oznacza to że pomoc w formie świadczenia wychowawczego otrzyma ok. 25 000 dzieci.

Z uwagi na fakt, iż brak jest dokładnych danych obrazujących sytuację rodzin mającą wpływ na uzyskanie prawa do świadczenia wychowawczego (dokładna liczba rodzin wraz z liczbą dzieci w nich wychowywanych, oraz liczba rodzin, w podziale na liczbę wychowywanych dzieci z określonym – 800 zł lub 1200 zł – dochodem na osobę w rodzinie) do wyliczeń przyjęto dostępne dane, najbliższe obrazujące badany problem. Przyjęte wyżej założenia mogą jednak być niewystarczające do dokładnego oszacowania pełnej liczby dzieci, które zostaną objęte pomocą. Przyjmując różny udział jedynaków i pierwszych dzieci w rodzinie uzyskano wyniki przedstawione w tabeli nr 20.

Tabela 20. Szacunki dotyczące liczby rodzin i dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego w 2016 roku

Realizacja w 2015 roku				Prognoza na rok 2016			
DANE	ŚR+FA OGÓLEM	Świadczenia a rodzinne (ŚR)	Fundusz alimentacyjny (FA)	Wariant 1. Świadczenie wychowawcze – niskie (14% jedynaków)	Wariant 2. Świadczenie wychowawcze - średnie (30% jedynaków)	Wariant 3. Świadczenie wychowawcze - średnie (50% jedynaków)	Wariant 4. Świadczenie wychowawcze - wysokie wszystkie dzieci 9 m-cy
Liczba rodzin, w tym:	20 670	17 025	3 645	17 995	21 744	26 405	38 057
Liczba dzieci do 18 roku życia	b.d. ogólnych			25 247	28 997	33 658	56 223

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Za najbardziej realistyczny wariant, na podstawie posiadanych danych, uznano iż do świadczenia wychowawczego może być uprawnionych ok 50% dzieci do 18 roku życia zameldowanych w Lublinie. Do oszacowania kosztów realizacji zadania przyjęto zatem wariant 3.

Szacunkowe koszty związane z realizacją programu

W oparciu o liczbę dzieci do 18 roku życia wychowujących się w rodzinach zameldowanych w Lublinie oszacowano, iż liczba dzieci uprawnionych do świadczeń może wynieść ok. 34 000 (bez części jedynaków i pierwszego dziecka w rodzinie z dwójką i większą liczbą dzieci).

Roczny koszt realizacji świadczenia wychowawczego w 2016 r. wyniesie zatem około **153 000 000 zł** (34 000 dzieci do 18 roku życia x 500 zł x 9 miesięcy). Środki na jego realizację pochodzić będą z budżetu państwa.

Przy wskazanych wyżej danych szacunkowych i założeniu, że samorzady otrzymają 2% dotacji celowej na obsługę programu „Rodzina 500 plus”, Miasto Lublin w roku 2016 winno otrzymać z budżetu państwa kwotę **3 060 000 zł** na ten cel.

Zauważyć również należy, że ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadza również zmianę w ustawie o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej poprzez wprowadzenie dodatku wychowawczego dla dzieci z rodzin zastępczych oraz dodatku do zryczałtowanej kwoty środków finansowych na utrzymanie dziecka w odniesieniu do dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Z danych

będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wynika, że na terenie Miasta Lublin uprawnionych do dodatku wychowawczego będzie około 358 dzieci poniżej 18 roku życia wychowujących się w rodzinach zastępczych (stan na 26.01.2016 r.) i 24 dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Wydatki na wypłaty dodatku wychowawczego dla tej grupy wyniosą w 2016 r. około **1 611 000 zł** dla dzieci w rodzinach zastępczych i około **108 000 zł** dla dzieci z placówek. Świadczenia finansowane będą z budżetu państwa. W tym przypadku koszty obsługi wynoszą 1% dotacji celowej co daje łącznie kwotę **17 190 zł**.

Łącznie wydatki na świadczenia wychowawcze i dodatek wychowawczy osiągnąć mogą poziom ok. 154 719 000 zł, a koszty obsługi zadania ok. 3 077 190zł.

Decyzją nr 5 z 22 lutego 2016 r. Wojewody Lubelskiego Gmina Lublin - miasto na prawach powiatu otrzymało środki na wdrożenie ustawy w wysokości 462 100 zł. Środki te zostaną przeznaczone na doposażenie stanowisk, zakup sprzętu, kampanię informacyjną, modernizację sali obsługi mieszkańców, modernizację serwera, zatrudnienie pracowników, dodatki specjalne lub nagrody dla pracowników realizujących dodatkowe obowiązki (BOM, Szkoły, Filie MOPR i pracownicy bezpośrednio zaangażowani we wdrożenie ustawy). Złożono także wniosek do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego o wyodrębnienie 62 000 zł z otrzymanego dofinansowania na wydatki inwestycyjne.

Zapewnienie kadry do realizacji programu

Wstępne plany dotyczące zwiększenia zatrudnienia do realizacji zadania oszacowano na poziomie 30 nowych etatów. Po otrzymaniu od Wojewody Lubelskiego środków na wdrożenie w dniu 08.03.2016 r. ogłoszono nabór na 12 stanowisk merytorycznych. Planowane jest również ogłoszenie naboru na dwa stanowiska do działu ds. finansowo-księgowych MOPR w Lublinie. Dodatkowo na staż refundowany przez MUP przyjęto 20 stażystów.

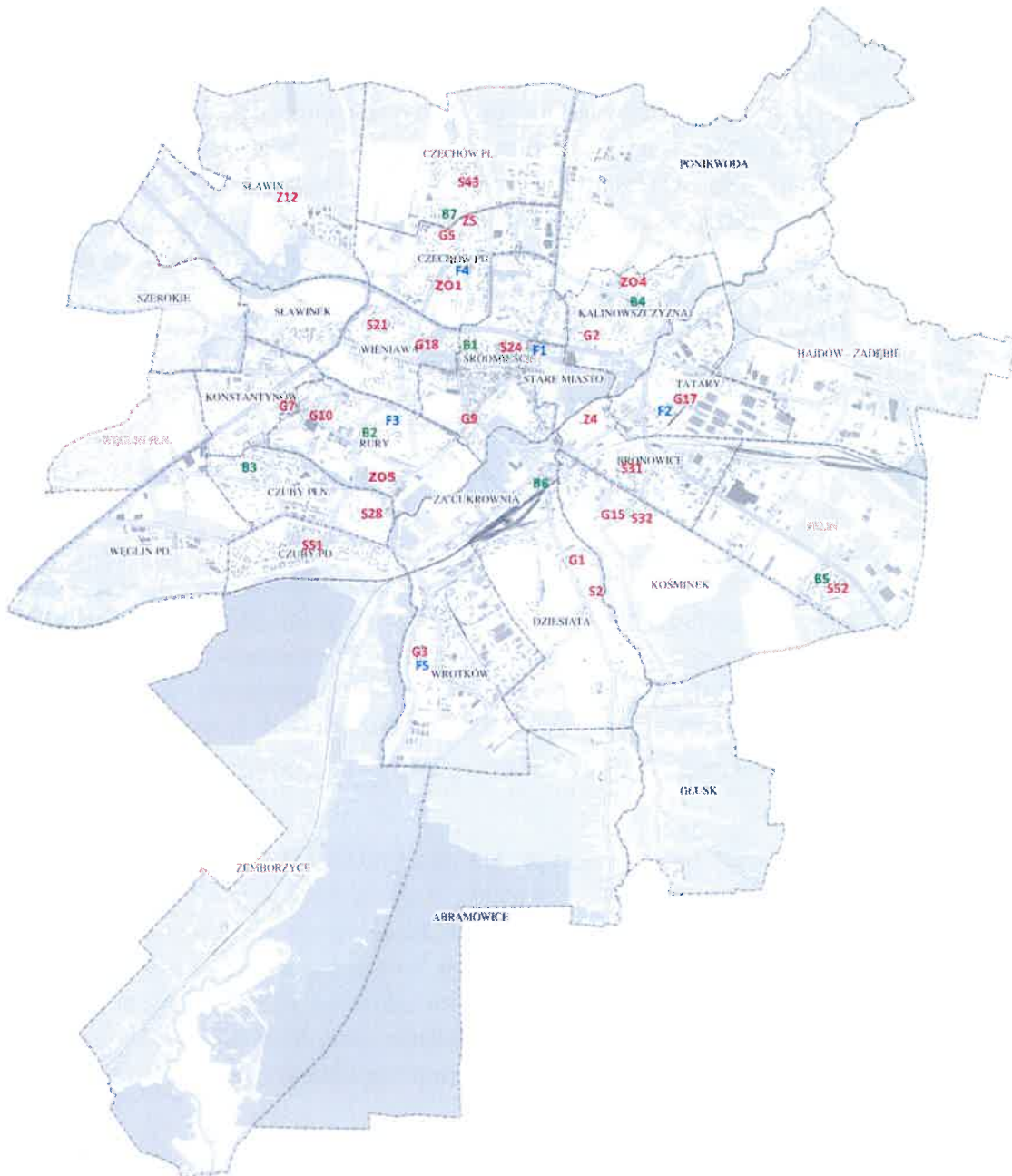
Założono również, iż w obsługę Programu w okresie od 1 kwietnia do 1 lipca będzie zaangażowana część pracowników MOPR w Lublinie (filii i pionu świadczeń socjalnych), Biur Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin i 25 szkół. Współpraca będzie opierała się na przyjmowaniu wniosków w w/w jednostkach. Taka organizacja pracy pozwoli pracownikom Pionu świadczeń socjalnych MOPR w Lublinie, do kompetencji którego należała będzie realizacja ustawy, na szybsze wydawanie decyzji i sprawną wypłatę świadczeń.

Organizacja pracy w związku z realizacją programu „Rodzina 500 plus”

W dniu 04.02.2016 r. odbyło się spotkanie z Wojewodą Lubelskim poświęcone przygotowaniom do wdrażania programu rządowego „Rodzina 500 +”. Wojewoda zapewnił władze Lublina, że dołoży wszelkich starań, aby w Lublinie jako największym ośrodku w naszym województwie, proces wdrażania programu odbył się płynnie i aby mieszkańcy mieli wszelkie udogodnienia organizacyjne do składania wniosków. Spotkanie dotyczyło również szkoleń, jakie zostaną przeprowadzone dla gmin – podmiotów realizujących program „Rodzina 500 +”.

Opracowany został system przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze, uwzględniający potrzeby mieszkańców naszego Miasta. Punkty przyjmowania wniosków wyznaczono w Filiach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Biurach Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin oraz szkołach z terenu Miasta Lublin. Łącznie uruchomionych zostanie 37 punktów, usytuowanych w różnych obszarach Lublina. Powyższe rozwiązanie powinno zapewnić lubelskim rodzinom łatwy dostęp do miejsc gdzie można pobrać i złożyć wniosek.

Mapa 3. Punkty przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500 plus”

Biura Obsługi Mieszkańców

- B1 - BOM, ul. Wieniawska 14
- B2 - BOM, ul. Filaretów 44
- B3 - BOM, ul. Szaserów 13-15
- B4 - BOM, ul. Franciszka Kleberga 12a
- B5 - BOM, ul. Władysława Jagiełły 10
- B6 - BOM, ul. Pocztowa 1
- B7 - BOM, ul. Wojciecha Żywnego 8

Szkoły Podstawowe

- S2 - Szkoła Podstawowa nr 2, ul. Adama Mickiewicza 24
- S21 - Szkoła Podstawowa nr 21, ul. Zuchów 1
- S24 - Szkoła Podstawowa nr 24, ul. Niecała 1
- S28 - Szkoła Podstawowa nr 28, ul. Radości 13
- S31 - Szkoła Podstawowa nr 31, ul. Lotnicza 1
- S32 - Szkoła Podstawowa nr 32, ul. Przerwy-Tetmajera 2
- S43 - Szkoła Podstawowa nr 43, ul. Józefa Śliwińskiego 5
- S51 - Szkoła Podstawowa nr 51, ul. Bursztynowa 22
- S52 - Szkoła Podstawowa nr 52, ul. Władysława Jagiełły 11

Gimnazja

- G1 - Gimnazjum nr 1, ul. Władysława Kunickiego 116
- G2 - Gimnazjum nr 2, ul. Lwowska 11
- G3 - Gimnazjum nr 3, ul. Nałkowskich 110
- G5 - Gimnazjum nr 5, ul. Smyczkowa 3
- G7 - Gimnazjum nr 7, ul. Zygmunta Krasieńskiego 7
- G9 - Gimnazjum nr 9, ul. Lipowa 25
- G10 - Gimnazjum nr 10, ul. Wajdeloty 12
- G15 - Gimnazjum nr 15, ul. Elektryczna 51
- G17 - Gimnazjum nr 17, ul. Maszynowa 2
- G18 - Gimnazjum nr 18, al. Jana Długosza 8

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

- F1 - Filia Nr 1 MOPR, ul. Lubartowska 6-8
- F2 - Filia Nr 2 MOPR, ul. Hutnicza 1A
- F3 - Filia Nr 3 MOPR, ul. Mieszka I 4
- F4 - Filia Nr 4 MOPR, ul. Kompozytorów Polskich 8
- F5 - Filia Nr 5 MOPR, ul. Nałkowskich 114

Zespoły szkół

- Z4 - Zespół Szkół nr 4, ul. Bronowicka 21
- Z5 - Zespół Szkół nr 5, ul. Elsnera 5
- Z12 - Zespół Szkół nr 12, ul. Sławinkowska 50

Zespoły Szkół Ogólnokształcących

- ZO1 - Zespół Szkół Ogóln. nr 1, ul. Radzyńska 5
- ZO4 - Zespół Szkół Ogóln. nr 4, ul. Tumidajskiego 6a
- ZO5 - Zespół Szkół Ogóln. nr 5, ul. Rzeckiego 10

Wnioski i informacje dotyczące programu dostępne są także na stronach internetowych Miasta Lublin i MOPR w Lublinie. Wnioski będzie można także składać za pośrednictwem poczty i portalu www.empatia.gov.pl¹⁵

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rozważa również możliwość przesyłania wniosków przez bankowość elektroniczną. Rozwiązanie to jest na etapie uzgodnień pomiędzy podmiotami.

Kampania informacyjna dla mieszkańców Lublina.

Kampania prowadzona jest różnymi kanałami m.in. poprzez:

- internet, strona Urzędu Miasta Lublin (www.lublin.eu), strona Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (<http://www.mopr.lublin.pl>);
- media, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie współpracuje między innymi z Lubelskim Oddziałem telewizji Polskiej, Radiem Lublin, Kurierem Lubelskim, Dziennikiem Wschodnim;
- informację telefoniczną pod nr. telefonu 081 466 53 80 i bezpośrednio w punktach przyjmowania wniosków. W marcu zostały zorganizowane spotkania informacyjne z osobami odpowiedzialnymi za przyjmowanie wniosków ze wszystkich punktów.
- plakaty i ulotki zawierające informację dla mieszkańców o wszystkich punktach w mieście, gdzie przyjmowane będą wnioski, o godzinach otwarcia punktów a także kompendium wiedzy dotyczące uprawnień do świadczenia wychowawczego w przypadku składania wniosków na pierwsze i kolejne dzieci. Redystrybucja plakatów i ulotek do szkół, przedszkoli, żłobków oraz innych punktów nastąpiła w połowie marca. Plakaty i ulotki dostarczone zostaną także do lubelskich parafii i udostępnione dzięki uprzejmości Zarządu MPK w komunikacji miejskiej.

¹⁵ wymagane posiadanie przez beneficjentów bezpiecznego podpisu elektronicznego.

XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2015r. poz.332, z późn.zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny, dobrowolny. Do placówki wsparcia dziennego dziecko może zostać skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprofilaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2013 – 2015 odpowiednio:

- w 2013 roku **1016** dzieci (w **25** placówkach),
- w 2014 roku **902** dzieci (w **22** placówkach),
- w 2015 roku **910** dzieci (w **23** placówkach).

Tabela 21. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DZIENNE PLACÓWKI WSPARCIA						
Liczba placówek	1	25	22	23	23	23
Liczba miejsc	2	719	669	624	630	630
Liczba osób korzystających	3	1 016	902	910	920	920

Zródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2015 roku na terenie Miasta Lublin, funkcjonowały 23 placówki wsparcia dziennego z których dwie zakończyły działalność w trakcie roku. 20 placówek było prowadzonych w formie opiekuńczej (z tego dwie zakończyły działalność), 3 w formie specjalistycznej i jedna w formie opiekuńczej i specjalistycznej.

W 2015 roku w Lublinie prowadziło działalność:

- 19 placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej, które dysponowały **535** miejscami, z ich usług skorzystało **784** dzieci,
- 3 placówki prowadzone w formie specjalistycznej dysponujące **74** miejscami, z ich usług skorzystało **111** dzieci,
- 1 placówka prowadzona w formie opiekuńczej i specjalistycznej z **15** miejscami, z jej usług skorzystało **15** dzieci.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom w ramach otwartego konkursu ofert. Placówki wsparcia dziennego funkcjonują na podstawie umów zlecających ich prowadzenie. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki wsparcia dziennego obowiązują do dnia 31 marca 2016 r. W związku z powyższym w dniu 26.01.2016 r. został ogłoszony otwarty konkurs ofert na zlecenie realizacji prowadzenia placówek wsparcia dziennego na kolejny pięcioletni okres tj. od 1 kwietnia 2016 r. do 31.03.2021 r.

W roku 2015 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało 1 189 282,40 zł.

Tabela 22. Placówki wsparcia dziennego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO					
Liczba placówek	25	22	23	23	23
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 34 i 35)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	25	22	23	23	23
Liczba miejsc w placówkach ogółem	719	674	624	630	630
Liczba osób korzystających	1 016	902	910	920	920
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	79	77	76	76	76
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	2 318 428	2 302 275	2 378 339	2 380 000	2 380 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Należy podkreślić, iż podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego podejmowały starania o pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania. W roku 2015 pozyskały kwotę 395 061 zł¹⁶, która wykorzystana została w blisko 85% (336 414 zł). W ramach w/w środków zrealizowanych zostało 25 projektów dla 539 dzieci.

Zauważalna jest poprawa warunków przebywania dzieci i jakości sprawowanej opieki, doposażenie placówek w sprzęt i urządzenia. Jednakże z przeprowadzonych wizytacji wynika, iż placówki nie w pełni wypełniały ważne dla Miasta zadania opiekuńczo – wychowawcze. Niekiedy ich działalność ograniczała się jedynie do zapewnienia dzieciom opieki oraz pomocy w odrabianiu lekcji. Zauważalny był także brak systematycznej współpracy z rodzinami wychowanków. Jako rekomendację należy wskazać aktywizowanie personelu placówek do podejmowania działań zapewniających bardziej wszechstronną pomoc rodzinom i dzieciom.

W roku 2015 dostrzegając zasadność rozbudowy sieci placówek wsparcia dziennego, ogłoszono dwa otwarte konkursy ofert na realizację zadania własnego Gminy Lublin z zakresu wspierania rodziny - prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej na terenie Miasta Lublin w dzielnicy Za Cukrownią w okresie od dnia 1 marca 2015 roku do dnia 31 marca 2016 roku oraz konkurs który obejmował 3 zadania: prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, w formie specjalistycznej lub w połączonych formach w dzielnicy Czechów, w dzielnicy Za Cukrownią oraz w dzielnicach Stare Miasto – Śródmieście w okresie od dnia 1 lipca 2015 roku do dnia 31 marca 2016 roku.

Pierwszy otwarty konkurs ofert został unieważniony z powodu braku ofert. W wyniku drugiego konkursu działalność rozpoczęła placówka wsparcia dziennego „Świetlica Kowalska 3” działająca w dzielnicy Stare Miasto – Śródmieście. Na zadania polegające na prowadzeniu placówki w dzielnicy Czechów i Za Cukrownią nie zostały złożone oferty.

Poza w/w placówkami wsparcia dziennego, w 2015 roku w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonowała Świetlica Socjoterapeutyczna, mieszcząca się przy Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, ul. Piekarska 27¹⁷.

W ramach zadań realizowanych w świetlicy udzielane było m.in. wsparcie w zakresie niwelowania lub ograniczania różnego typu niepowodzeń szkolnych, pomoc w sytuacjach kryzysowych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, jak również rozwijanie indywidualnych uzdolnień, oddziaływanie psychoterapeutyczne, wdrażanie dzieci do przestrzegania norm społecznych, kształtowanie podstawowych nawyków współżycia

¹⁶ m.in. z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ROPS, EFS, FIO, MRPIPS, Ministerstwa Sprawiedliwości, PFRON, Fundacji Tesco Dzieciom.

¹⁷ Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zmianami do ww. ustawy (art. 19) wójt albo starosta wydaje zezwolenie na prowadzenie placówki wsparcia dziennego na wniosek, jeżeli podmiot występujący o zezwolenie przedstawi m. in. odpis z właściwego rejestru, pozytywne opinie właściwego miejscowo komendanta powiatowego lub miejskiego Państwowej Straży Pożarnej i właściwego państwowego inspektora sanitarnego o warunkach bezpieczeństwa i higieny w budynku, w którym będzie się mieścić placówka wsparcia dziennego oraz najbliższym jego otoczeniu. Biorąc po uwagę powyższe należy wskazać, iż świetlice socjoterapeutyczne funkcjonujące w strukturach Ośrodka nie spełniły określonych wymogów m. in. z uwagi na zajmowany metraż, a tym samym nie miały możliwości otrzymania pozytywnych opinii zarówno ze strony komendanta miejskiego Państwowej Straży Pożarnej, jak i państwowego inspektora sanitarnego. Z uwagi na powyższe z dniem 28 lutego 2015 roku zakończyła ona swoją działalność.

społecznego oraz współpraca z rodzicami w sprawie postępów dziecka w procesie socjoterapii.

Świetlica socjoterapeutyczna stanowiła alternatywę spędzania czasu wolnego oraz była miejscem, gdzie dzieci mogły spotkać się z rówieśnikami, aktywnie spędzić czas wolny, rozwijać swoje zainteresowania i zdolności, jak również uczyć się samodyscypliny. Uczestnictwo dzieci w zajęciach świetlic socjoterapeutycznych przyczyniło się do poprawy ich ogólnego funkcjonowania psychospołecznego, uwrażliwienia na potrzeby innych, jak również uczy empatii i szacunku do innych osób.

W 2015 roku w zajęciach Świetlicy uczestniczyło **15 dzieci** w wieku od 6 do 15 lat. Koszt prowadzenia świetlicy w 2015 roku (przez okres 2 miesięcy) wyniósł **13 149,18 zł** (środki własne).

Istniejąca baza placówek wsparcia dziennego, zabezpiecza potrzeby na tę formę wsparcia w dzielnicach Miasta Lublin w których placówki są usytuowane. Dalszy rozwój systemu placówek wsparcia dziennego wskazany jest w tych obszarach miasta, w których ta forma wsparcia nie jest dostępna.

Rekomendacje:

- **aktywizowanie personelu placówek wsparcia dziennego do podejmowania działań zapewniających możliwie wszechstronne wsparcie rodzinom i pomoc dzieciom,**
- **podejmowanie dalszych działań zmierzających do uruchomienia placówek wsparcia dziennego, w szczególności w dzielnicy Za Cukrownią,**
- **pozyskiwanie przez podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie ich działalności celem zwiększania atrakcyjności zajęć przewidzianych dla dzieci i młodzieży.**

Poradnictwo specjalistyczne

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne tj. psychologiczne i pedagogiczne rodziny uzyskują bezpłatnie od pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale świadczyli poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne m. in. na rzecz rodzin naturalnych. W roku 2015 tą formą pomocy objęte były **53 rodziny**. Udzielono **238 porad**, w tym: **27 porad psychologicznych, 211 pedagogicznych**.

Tematyka porad dotyczyła:

- *w ramach poradnictwa psychologicznego:* konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przewycięzania występujących trudności życiowych;
- *w ramach poradnictwa pedagogicznego:* poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do lekarzy specjalistów.

Asystenci rodziny

W 2015 r. w Lublinie zatrudnionych było 13 asystentów rodziny. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły 518 680,57 zł. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia asystentów rodziny w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia 2015r. w ramach ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie 176 301,60 zł (co stanowiło 34 % całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla 8 asystentów.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będących w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2015 r. wsparciem asystenta rodziny **objętych było 259 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **531 dzieci**. Asystenci odbyli 6 931 wizyt w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z 88 rodzinami. Należy podkreślić, iż asystenci rodziny w trakcie pracy z rodzinami naturalnymi ściśle współpracują z pracownikami socjalnymi oraz koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej (w przypadku dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej). Po zakończeniu pracy z asystentami, rodziny te, pozostają pod dalszą opieką pracowników socjalnych.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem, obecnie zatrudnionych asystentów, wynosi 195. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta, w perspektywie kolejnych lat, koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2016 środki na zatrudnienie 14 asystentów.

Rekomendacje:

- **systematycznie pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych na wynagrodzenia asystentów rodziny,**
- **zapewnienie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji.**

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

W 2015 roku, pomimo zamierzeń nie ustanowiono rodzin wspierających. Podjęto próbę stworzenia listy osób, które mogłyby być zainteresowane pełnieniem tej funkcji oraz podjęto kontakt z potencjalnymi kandydatami. **2 osoby (2 rodziny)** wyraziły wstępną gotowość do podjęcia tej roli niestety nie zdecydowały się na podpisanie stosownych umów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie opublikowano informację, iż Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. W dalszym ciągu należy intensyfikować działania edukacyjne wśród rodzin dysfunkcyjnych i ich najbliższego otoczenia.

Grupy wsparcia

W 2015 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie kontynuowano prowadzenie grup wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła **9 spotkań**, w których uczestniczyło 14 rodzin. Ta forma pracy z rodziną cieszy się rosnącym zainteresowaniem, w związku z tym planowane są dalsze, comiesięczne spotkania.

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu planowane i organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), odpowiedniego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2015 roku zorganizowano **154** takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów.

Rodzice biorący udział w grupie wsparcia dla rodzin naturalnych przychodzili wraz ze swoimi dziećmi. Opiekę nad nimi sprawowali pracownicy Działu (asystenci i koordynatorzy).

Rekomendacje:

- **prowadzenie akcji informacyjnych i edukacyjnych propagujących idee rodzin wspierających,**
- **kontynuowanie prowadzenia grup wsparcia i spotkań rodzin naturalnych wraz z dziećmi,**

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do¹⁸:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego.

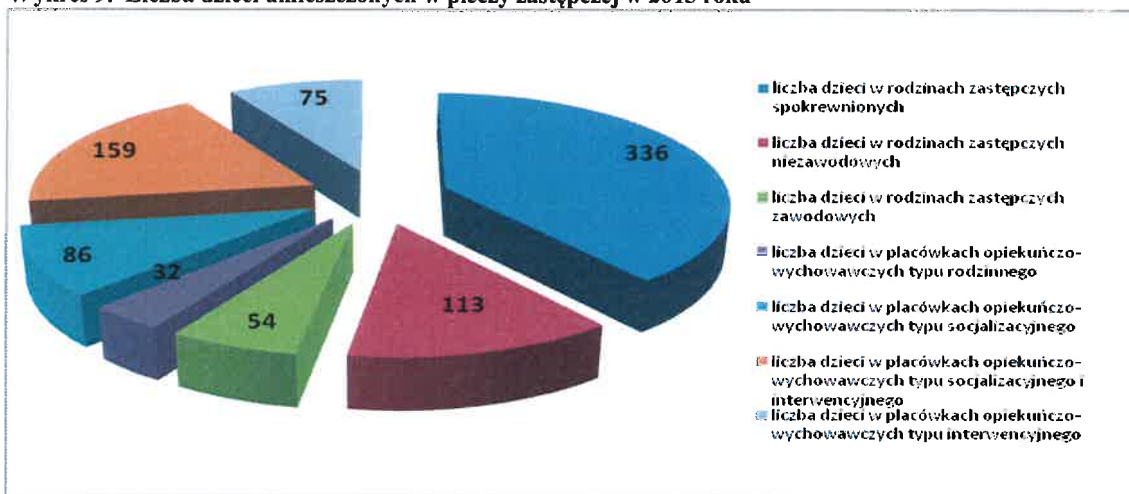
Organizowanie pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

W roku 2015 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie 855 dzieci.

Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2015 roku

Opracowanie własne MOPR w Lublinie

¹⁸Art. 4 ustawy

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodziny zastępcze:

- spokrewnione,
- niezawodowe,
- zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.

2. Rodzinne domy dziecka.

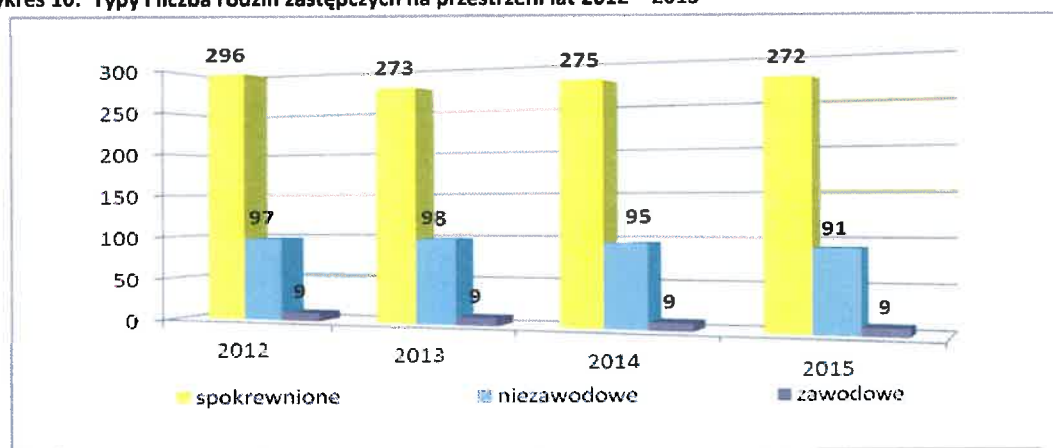
Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2015 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **372 rodzin zastępczych**¹⁹, w których przebywało **503 dzieci**, w tym:

- rodziny zastępcze spokrewnione – 272 rodzin, 336 dzieci;
- rodziny zastępcze niezawodowe – 91 rodzin, 113 dzieci;
- rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – 7 rodzin, 47 dzieci;
- rodziny zastępcze zawodowe – 2 rodziny, 7 dzieci.

Ogółem wydatki związane z wypłatami świadczeń dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 760 158,57 zł**, w tym **495 394,88 zł** stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

W roku 2015 w 42 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 20 powiatami przebywało 49 dzieci z terenu innych powiatów.

Wykres 10. Typy i liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2012 – 2015

Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Najliczniejszą grupą rodzin zastępczych w 2015 roku były rodziny spokrewnione z dzieckiem i stanowiły one 73,12% ogółu rodzin zastępczych. Niezwykle istotne jest zwiększanie kompetencji i umiejętności opiekuńczo – wychowawczych tych rodzinach.

¹⁹ Jedna rodzina pełniła równocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej oraz niezawodowej

Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 24,47% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,41% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze są objęte wsparciem i poradnictwem psychologicznym. W roku 2015 tą formą pomocy objęto **45 rodzin zastępczych**. Udzielono łącznie **195 porad**, w tym: **85** porad psychologicznych, **110** pedagogicznych. Rodziny zastępcze w miarę pojawiających się potrzeb otrzymują wsparcie w formie porad prawnych udzielanych przez radców prawnych zatrudnionych w MOPR w Lublinie.

Ponadto w 2015 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia **odbyła 9 spotkań**, w których uczestniczyło 7 rodzin.

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie niezbędne jest wskazanie najważniejszych kierunków dalszego rozwoju oraz potencjalnych zagrożeń jego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę zadania wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastającą liczbę dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, a w szczególności utworzenie zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej. W tym miejscu wskazać należy również potrzebę pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

W 2015 roku przeszkolono **1 kandydatkę** do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, **2 osoby (1 rodzinę)** jako kandydatów na rodzinę zastępczą pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego oraz **1 kandydatkę** na rodzinę zawodową specjalistyczną. Ponadto wygospodarowano z zasobów Miasta Lublin lokal z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodziny zastępczej zawodowej. Mieszkanie w roku 2015 zostało wyremontowane i przystosowane do potrzeb rodziny. Koszt remontu wyniósł **24 407,77 zł**. Od 10 marca 2016 roku zamieszkuje w nim rodzina zastępcza zawodowa.

W 2016 roku zaplanowano także przekwalifikowanie łącznie 2 rodzin zastępczych niezawodowych z którymi na ich wnioski (zgodnie z art. 54 cyt. ustawy), zostaną podpisane dwie umowy. Pierwszą z umów podpisano 10 marca 2016 r. natomiast podpisanie drugiej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej planowane jest w II kwartale 2016 r.

Ze względu na dużą liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego przebywających do czasu unormowania ich sytuacji, jak również znacznie przedłużający się okres pobytu dzieci w tych rodzinach, planuje się również zawarcie w IV kwartale 2016 r. umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji. Rekomenduje się uczestnictwo tych rodzin w szkoleniach, w szczególności finansowanych ze środków pozabudżetowych.

Istniejące na terenie Miasta rodzinne domy dziecka mają status placówek opiekuńczo-wychowawczych i są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej. W naszym mieście nie funkcjonuje natomiast rodzinny dom dziecka będący formą rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W rodzinnym domu dziecka może przebywać do 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej²⁰. W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów miasta lokalu z przeznaczeniem na uruchomienie w nim rodzinnego domu dziecka. Zabezpieczenie lokalu na czas prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych. Zawarcie umowy na prowadzenie rodzinnego domu dziecka będzie wiązało się z wypłatą przysługującego wynagrodzenia (art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz zabezpieczeniem środków finansowych na świadczenia obligatoryjne i fakultatywne, wynikające z art. 80, art. 81, art. 83 i art. 84 wskazanej ustawy.

Rekomendacje:

- **pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych,**
- **podejmowanie starań o utworzenie rodzinnego domu dziecka,**
- **ustawiczne podwyższanie kwalifikacji przez rodziny zastępcze.**

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2015 r. zatrudniono **10** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **358 621,92 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia koordynatorów w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia 2015r. w ramach ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie **101 659,50 zł (co stanowiło 28,35% całości wydatków)** na dofinansowanie wynagrodzeń dla **10** koordynatorów.

W 2015r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali z **175** rodzinami zastępczymi, w których umieszczonych było **248** dzieci. Zakończyli pracę z **29** rodzinami zastępczymi, odbyli **2 102** wizyty w środowisku. Rodziny zastępcze nie objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej były pod opieką pracowników socjalnych Sekcji ds. rodzin zastępczych.

²⁰ W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodziny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2016 środki na zatrudnienie 11 koordynatorów.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 10 koordynatorów wynosi 150 rodzin. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji, z wykorzystaniem możliwości udziału w szkoleniach bezpłatnych.

Rekomendacje:

- **systematyczne pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych na wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,**
- **umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach, w szczególności finansowanych ze środków pozabudżetowych.**

Rodziny pomocowe

Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, mogą być wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziny takie sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej.

W 2015 r. podpisano 10 umów o pełnienie funkcji rodziny pomocowej (z czego 3 umowy z terminem realizacji styczeń 2016 r.), dla łącznie 25 dzieci. Wydatki na świadczenia oraz wynagrodzenie wraz z pochodnymi wypłacone zostały na podstawie 7 umów o pełnienie funkcji rodziny pomocowej i wyniosły łącznie **5 469,35 zł**. Należy podkreślić iż potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej są zabezpieczone.

Rekomendacje:

- **w kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tą formą pomocy, również wśród rodzin zastępczych niezawodowych, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie, co wiązać się będzie z wyższymi kosztami obsługi tego zadania.**

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodne z art. 57 ust. 1a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie 2015 r. podpisano 3 umowy o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin miesięcznie, nad dziećmi umieszczonymi w 3 rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci. Wydatki na wynagrodzenie wraz z pochodnymi wypłacone zostały na podstawie 3 umów zlecenia wyniosły **5 391,13 zł.**

Rekomendacje:

- **potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w przypadku pobytu w tych rodzinach powyżej 3 dzieci, w zakresie korzystania z usług osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi są na bieżąco zabezpieczane,**
- **podpisanie umowy z nową rodziną zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego spowoduje w przyszłości spadek liczby dzieci (do 3 dzieci) umieszczonych w rodzinie zastępczej zawodowej tego typu.**

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych.²¹

Na mocy art. 101 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówka opiekuńczo – wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

1. socjalizacyjnego;
2. interwencyjnego;
3. specjalistyczno-terapeutycznego;
4. rodzinnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego.

W 2015 roku w Lublinie funkcjonowało 17 placówek opiekuńczo-wychowawczych. **Miasto Lublin prowadziło 13 placówek - 1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących**

²¹ Art. 93 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

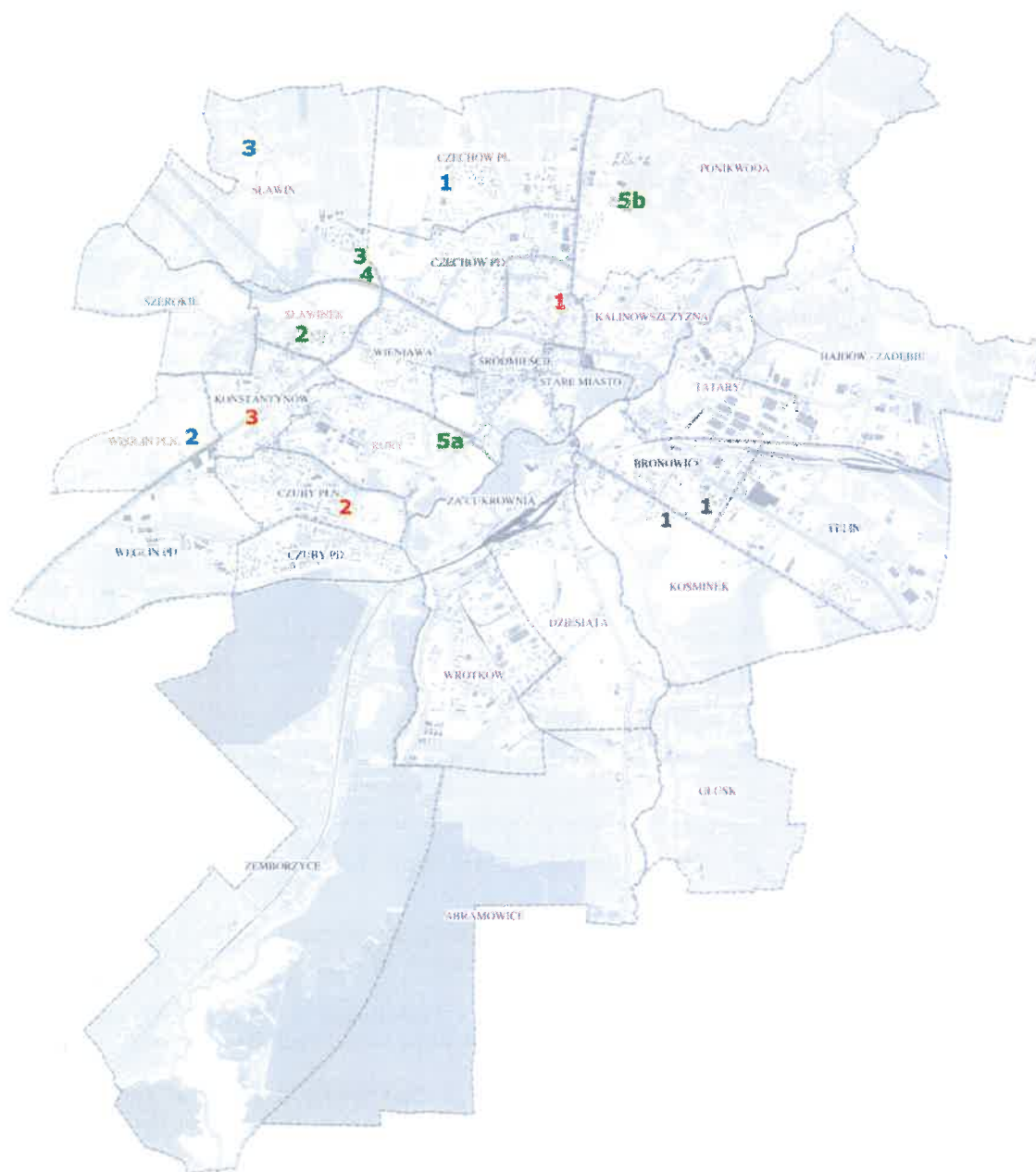
- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

funkcje socjalizacyjną i interwencyjną, oraz 1 interwencyjną. Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie działały 4 placówki – 2 socjalizacyjne, 2 rodzinne .

W Lublinie funkcjonowały zatem:

- 3 placówki socjalizacyjne,
- 3 placówki rodzinne,
- 1 interwencyjna,
- 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Mapa 5. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2015 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1 - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2 - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyma 47
- 3 - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

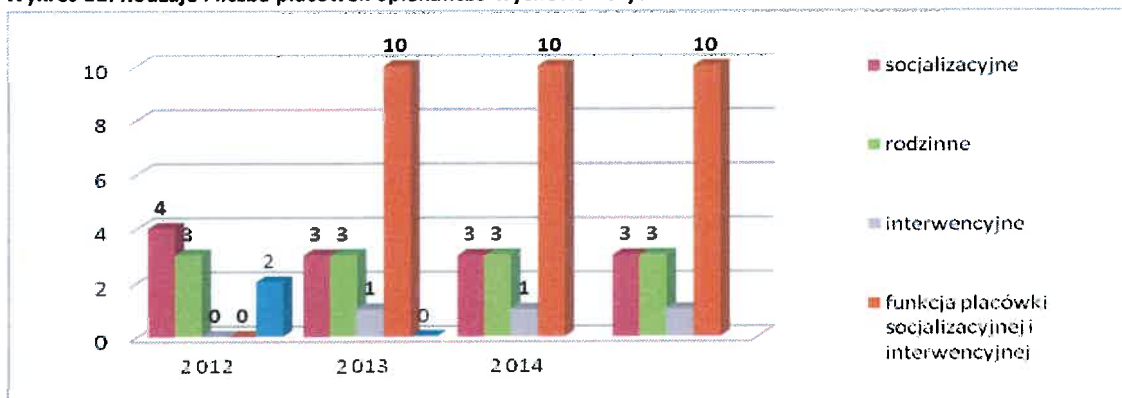
- 1 - Placówki Opiekuńczo-Wych. - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 2 - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 3 - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 4 - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 5a - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
- 5b - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 1 - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
- 2 - Dom Młodzieży SOS - ul. Jutrzenki 1
- 3 - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

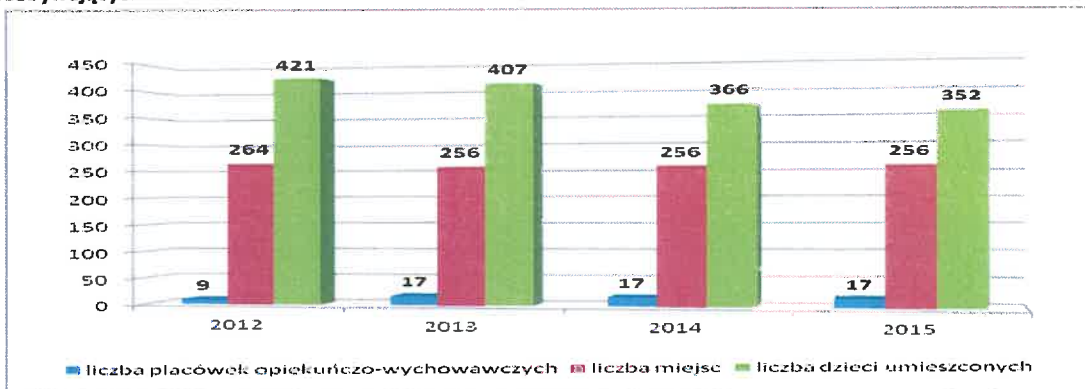
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

- 1 - Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51

Wykres 11. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2015²²

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie 256 miejscami. W ciągu 2015 roku umieszczonych było w nich 352 dzieci (w tym 281 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto).

Wykres 12. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

²² W szczególności ze względu na art. 94, 95, 229, 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 1 stycznia 2013 roku, przeprowadzono reorganizację w celu dostosowania organizacji placówek do obowiązujących przepisów prawnych:

W miejsce Placówki Wielofunkcyjnej „Pogodny Dom” - funkcjonuje 6 Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych Rodzinka I - Rodzinka VI, liczących do 14 miejsc każda. Placówki łączą zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego.

Zamiast Domu Dziecka im. Ewy Szelburg - Zarembiny - funkcjonują 4 placówki opiekuńczo - wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 - Nr 4, liczące do 14 miejsc w każdej. Każdy Dom Rodzinny łączy zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego.

Pogotowie Opiekuńcze w Lublinie jest placówką typu interwencyjnego z 30 miejscami.

Tabela 23. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM					
Liczba placówek	17	17	17	18	18
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	13	13	13	13	13
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	4	4	4	5	5
Liczba miejsc w placówkach ogółem	256	256	256	264	264
Liczba osób korzystających	407	366	352	370	375
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	177	191	192	193	193
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	12 948 803	13 288 351	13 779 179	b.d.	b.d.
W tym:					
Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego	12 211 846	12 436 536	12 898 995	b.d.	b.d.
Dotacje z budżetu państwa	0	0	0	b.d.	b.d.
Średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-go miejsca w placówce	50 581	51 908	53 825	b.d.	b.d.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2015 roku wysokość dofinansowania dla placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 726 136,71 zł** (w tym 918 929,04 zł dofinansowanie utrzymania dzieci pochodzących z innych powiatów).

W 2015 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie przebywało 134 dzieci pochodzących z 28 powiatów oraz 2 dzieci innej narodowości.

Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2015 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła 2 894 379,00 zł. Zobowiązania powiatów z tytułu ponoszenia wydatków za pobyt dzieci w placówkach realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie na rzecz Miasta Lublin w 2015 roku wyniosła 1 335 055,27 zł.

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia dzieci w placówkach funkcjonujących na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie 18 powiatów przebywało 94 dzieci pochodzących z Lublina. Między powiatami i Miastem Lublin zostały ustalone zasady dotyczące umieszczania dzieci w placówkach i kosztów ich utrzymania sformułowane w formie odpowiednio zawartych porozumień. Zobowiązania Miasta Lublin w 2015 roku w stosunku do innych powiatów z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na ich terenie wyniosły 2 873 904,72 zł.

W Lublinie od 1 stycznia 2013 roku zapewniona jest wspólna obsługa ekonomiczno-administracyjna i organizacyjna 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

- 1) Centrum Administracyjne „Pogodny Dom”- obsługujące 6 Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI,
- 2) Centrum Administracyjne im. Ewy Szelburg – Zarembiny obsługujące 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4.

Rekomendacje:

- **ustawiczne podnoszenie kwalifikacji kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych,**
- **organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,**
- **wspieranie podmiotów pozarządowych w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności typu rodzinnego.**

3. Usamodzielnienia

Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy) zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą.:

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;
3. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
4. w uzyskaniu zatrudnienia;
5. na zagospodarowanie.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w opiece zastępczej, rodzaju tej opieki, od uzyskiwanych dochodów, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332, ze zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 oraz w brzmieniu na dzień 31.12.2011 r.),
- rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2005 r. Nr 6, poz. 45, ze zm.) – dotyczy osób, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą przed dniem 1 stycznia 2012 r.
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954)
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012 r. Nr 58, poz. 305).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2015 znajdowało się 622 usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 375 wychowanków z rodzin zastępczych,
- 247 wychowanków z 75 placówek²³

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto 565 wychowanków (ponad 90% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). Dla 28 osób z placówek i 29 z rodzin zastępczych wyznaczono opiekuna usamodzielnienia, osoby te opracują indywidualny program usamodzielnienia na miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia.

Łącznie wydatki na usamodzielnienia tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc pieniężną na usamodzielnienie wyniosły w 2015 roku **1 168 234,51 zł**.

Tabela 24. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok. oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2013	Rok 2014		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	444 645,40	413 072,07	717 436	750 000
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	984 650,90	849 649,75	450 799	450 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W procesie usamodzielnienia do najważniejszych problemów należy zaliczyć:

- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie

²³ (z czego 58 osób to wychowankowie z 37 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

- semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia na skutek nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne, nieprzygotowywanie się do zajęć),
- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
 - zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
 - zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
 - nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
 - niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,
 - nierówna wysokość pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą, w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

W Mieście Lublin funkcjonuje 7 mieszkań chronionych dysponujących miejscami dla 25 osób usamodzielnianych. Mieszkania chronione prowadzone są przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Szczegółowe formy pomocy udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2013	Rok 2014			
USAMODZIELNIENIE					
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA					
Liczba osób	1	527	556	565	570
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba osób	2	191	176	152	160
Kwota świadczeń w złotych	3	984 651	849 650	717 436	750 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	4	18	22	14	23
Kwota świadczeń w złotych	5	84 021	107 091	70 857	95 824
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	6	166	155	125	130
Kwota świadczeń w złotych	7	832 602	681 854	576 610	580 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					

Liczba osób	8	31	26	29	35
Kwota świadczeń w złotych	9	68 028	60 705	59 969	74 176
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	10	75	66	84	90
Kwota świadczeń w złotych	11	382 309	348 658	372 074	362 448
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	12	11	7	11	11
Kwota świadczeń w złotych	13	72 492	42 834	72 564	72 564
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	14	63	62	67	70
Kwota świadczeń w złotych	15	262 171	272 119	246 158	249 884
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	16	20	12	25	27
Kwota świadczeń w złotych	17	47 646	33 705	53 352	40 000
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	18	19	15	21	23
Kwota świadczeń w złotych	19	62 336	64 414	78 725	87 552
W TYM: (od poz. 20 do poz. 25)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	20	2	2	1	2
Kwota świadczeń w złotych	21	9 882	8 235	4 941	10 332
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	22	12	13	14	16
Kwota świadczeń w złotych	23	37 631	46 297	58 886	60 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	24	7	4	6	6
Kwota świadczeń w złotych	25	14 823	9 882	14 898	17 220

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

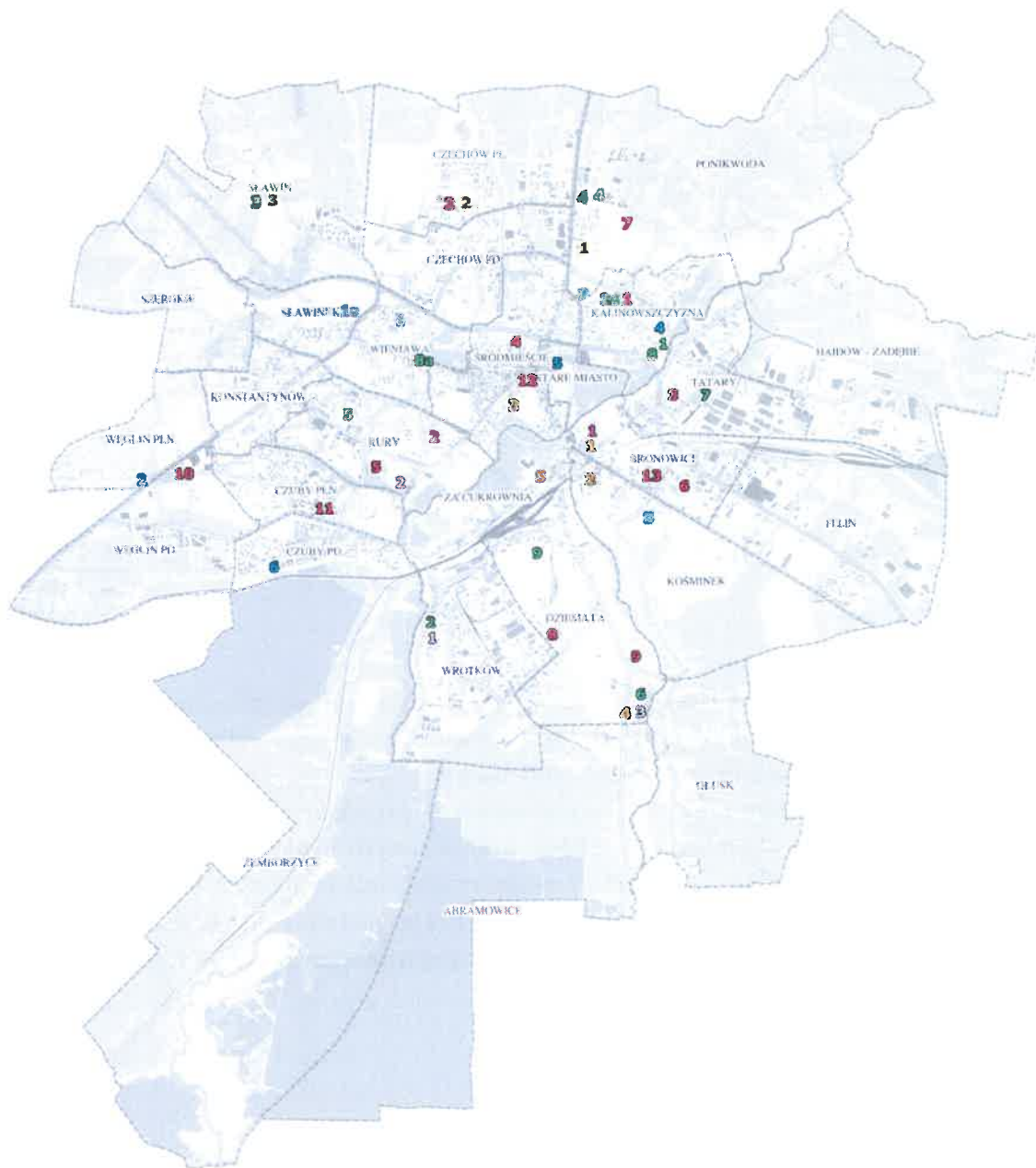
Rekomendacje:

- dalsze aktywizacja młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem,
- kierowanie wychowanków do uczestnictwa w projekcie „Zaczynamy od nowa” przeznaczonym dla młodzieży NEET oraz w innych projektach przeznaczonych dla osób w wieku do 25 roku życia celem zwiększenia szans na rynku pracy,
- propozycja uchwały Rady Miasta w sprawie podniesienia wysokości kwoty pomocy na kontynuowanie nauki oraz na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

W 2015 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór merytoryczny nad działalnością 7 domów pomocy społecznej i 43 ośrodków wsparcia. Na mapie nr 6 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek wskazanych powyżej typów.

Mapa 6. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2015 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1 - DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 - DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 - DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 - DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 - DPS im. Wiktorii Michalisowej w Lublinie, ul. Archidiańska 7
- 6 - Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 - ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 2 - ŚDS, ul. Nałkowskich 78
- 2a - Filia ŚDS przy ul. Nałkowskich 78, ul. Lwowska 28
- 3 - ŚDS, ul. Zbożowa 22A
- 4 - ŚDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 5 - ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a
- 6 - ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 7 - ŚDS „Serce”, ul. Gospodarza 32
- 8 - ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19
- 8a - Filia ŚDS „Mefazja” – „MEMORY”, al. Raclawickie 22
- 9 - ŚDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyścigowa 31

Kluby samopomocy

- 1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78
- 2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Pozytywistów 16
- 3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 4 - Klub Samopomocy, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Schroniska i domy dla bezdomnych

- 1 - Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 1 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 2 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 2 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 3 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32

- 4 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2F
- 5 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 6

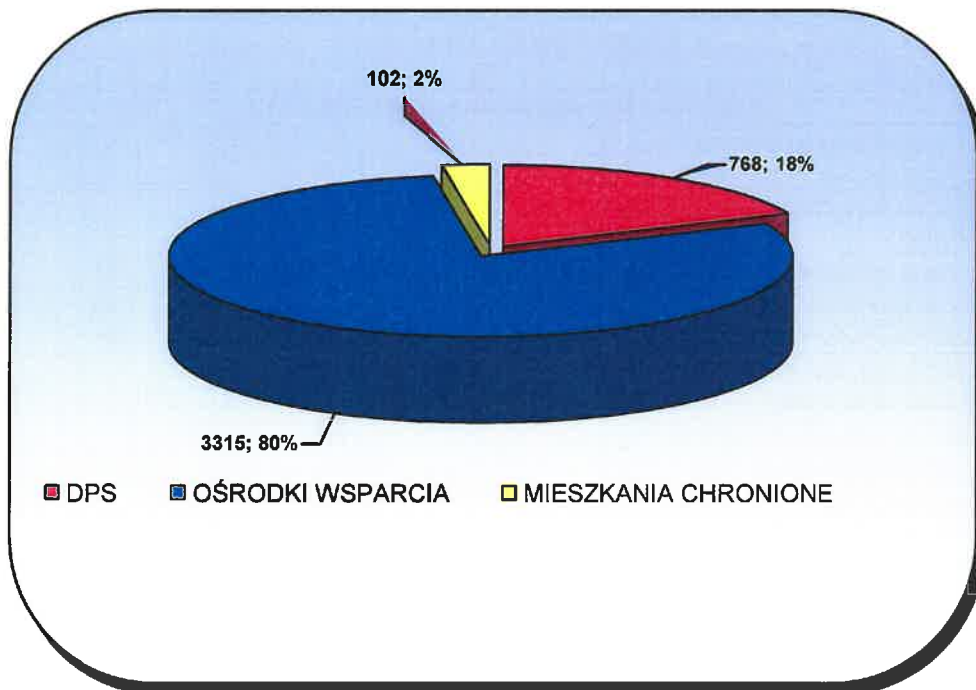
Ośrodki Wsparcia dla Seniorów

- 1 - Centrum Usług Społecznych, ul. Lwowska 28
- 2 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Maszynowa 2
- 4 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Niecała 16
- 5 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 4, ul. Pozytywistów 16
- 6 - Klub Seniora „Pogodna”, ul. Pogodna 19
- 7 - Klub Seniora „Owocowa”, ul. Owocowa 6
- 8 - Klub Seniora „Róży Wiatrów”, ul. Róży Wiatrów 9
- 9 - Klub Seniora „Pod świerkami”, ul. Tuwima 5
- 10 - Klub Seniora „Roztocze”, ul. Roztocze 1
- 11 - Klub Seniora „Ruta”, ul. Jana Pawła II 11
- 12 - Klub Seniora „Śródmieście”, ul. Narutowicza 6
- 13 - Świetlica dla Seniorów, ul. Puchacza 6

Inne ośrodki wsparcia

- 1 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Bazylianówka 44
- 2 - Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelktualną, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 2

Wykres 13. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2015 roku.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1. Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej oferują łącznie 623 miejsca, z których w 2015 roku skorzystało 768 osób. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2015 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej oczekiwało łącznie **159** osób w tym:

- DPS im. M.T. z Kalkuty – **30** osób,
- DPS „Kalina” – **55** osób,
- DPS im. W. Michelisowej – **3** osoby,
- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – **10** osób,
- DPS „Betania” – **24** osoby,
- Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – **10** osób,
- DPS z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej – **27** osób.

Tabela 26. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ						
Liczba placówek	1	7	7	7	7	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6	6	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1	1	
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	606	606	623	763	
Liczba osób korzystających	5	753	752	768	908	
Liczba osób umieszczonych	6	151	146	165	220	
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	108	157	159	b.d.	
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	17	22	33	b.d.	
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	9	456	476	487	587	
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	10	27 737 444	32 039 875	32 365 857	33 426 152	
				35 097 459		

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 - 2020 planowana jest rozbudowa, a tym samym zwiększenie liczby miejsc w 3 niżej wymienionych domach pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej „Kalina,” ul. Kalinowszczyzna 84 – uruchomienie 72 miejsc całodobowego pobytu dla osób w podeszłym wieku ze szczególnym uwzględnieniem osób z chorobą Alzheimera oraz chorobami pokrewnymi. W celu zapewnienia zindywidualizowanej opieki i właściwej terapii planowane jest

wydzielenie 8 osobowych oddziałów. Natomiast w celu czasowego odciążenia rodziny lub opiekunów, planowane jest uruchomienie 8 miejsc całodobowego czasowego pobytu;

- Dom Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty, ul. Głowackiego 26 – utworzenie oddziału dla 30 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Na terenie Lublina funkcjonuje Filia Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty ul. Głowackiego przy ul. Mierniczej 10 dysponująca jedynie 19 miejscami dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Liczba miejsc jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb. Z tego powodu w 2015 roku do domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie na terenie innych powiatów zostało skierowanych 61 osób. Koszty poniesione przez Gminę Lublin to 2 911 946 zł;
- Dom Pomocy Społecznej „Betania” Al. Kraśnicka 223 – utworzenie oddziału dla 30 osób z chorobą Alzheimera oraz chorobami pokrewnymi. Obecnie osoby z chorobą Alzheimera oraz chorobami pokrewnymi kierowane są do domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekłe somatycznie chorych. W związku z tym, że osoby z zaburzeniami pamięci wymagają szczególnej opieki, wskazane jest utworzenie odrębnego oddziału zapewniającego bezpieczeństwo oraz właściwą całodobową opiekę.

Rozbudowa 3 funkcjonujących na terenie Miasta Lublin domów pomocy społecznej, pozwoli w pełniejszym stopniu zaspokoić potrzeby na tę formę pomocy.

Rekomendacje:

- **zwiększenie łącznie o 140 liczby miejsc w lubelskich domach pomocy społecznej z wykorzystaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020.**

2. Ośrodki wsparcia

W 2015 roku funkcjonowały 43 ośrodki wsparcia dysponujące 1 396 miejscami. Z pomocy ośrodków w 2015 roku skorzystało 3 315 osób (76 osób więcej niż w 2014 roku), w tym 1 409 osób korzystało z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 906 osoby z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy. W dwudziestu jeden tego typu placówkach wsparcie otrzymało 1 236 osób. W 2015 roku została zwiększona o 2 liczba miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy „Kalina”.

Mając na uwadze potrzeby środowiska lokalnego Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy „Kalina” wystąpił z wnioskiem o utworzenie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 – 2020 kolejnego środowiskowego domu samopomocy dla 40 osób z chorobą Alzheimera, zaburzeniami pamięci i schorzeniami

pokrewnymi wraz ze specjalistycznymi gabinetami: psychologa, psychiatry, lekarzy specjalistów.

W dniu 13. 02. 2016 roku do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie zostało przekazane zapotrzebowanie na zwiększenie od września 2016 r. o 5 liczby miejsc w klubie samopomocy przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Absolwent”, przy ul. Spółdzielczości Pracy 65, co pozwoli w pełniejszym stopniu zaspokoić potrzeby na tę formę pomocy.

Uruchomienie nowego środowiskowego domu samopomocy i zwiększenie liczby miejsc w już istniejących ośrodkach, daje możliwość większej liczbie osób kontaktu z osobami spoza środowiska rodzinnego. Korzystanie z usług w ośrodku wsparcia pozwala na rezygnację z korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych w środowisku domowym. Ośrodki wsparcia dają możliwość uczestnictwa w treningach wspierająco-aktywizujących zmierzających do poprawy funkcjonowania w środowisku, a nawet usamodzielnienia. Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą przebywać w przyjaznej atmosferze, nawiązywać kontakty międzyludzkie, uzyskać poczucie bezpieczeństwa. Pobyt w ośrodku działa stymulująco i daje możliwość rozwoju.

Drugą pod względem liczebności grupą korzystających z ośrodków wsparcia, były osoby przebywające w schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. W okresie sprawozdawczym w 8 placówkach, pomocy w formie schronienia udzielono 568 osobom.

Liczną grupę stanowiły także osoby w wieku starszym korzystające z usług 12 ośrodków wsparcia prowadzonych w formie klubów samopomocy oraz centrów dziennego pobytu dla Seniorów funkcjonujących w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w 2016 w ramach Zespołu Ośrodków Wsparcia planowane jest uruchomienie 3 kolejnych klubów samopomocy, w dzielnicach Lublina, w których nie funkcjonują ośrodki wsparcia dla seniorów.

Poza ośrodkami wsparcia dla Seniorów prowadzonymi przez Zespół Ośrodków Wsparcia na terenie Miasta Lublin funkcjonuje także Świetlica dla Seniorów prowadzona przez Polski Czerwony Krzyż, Lubelski Oddział Okręgowy. Umowa na prowadzenie Świetlicy dla Seniorów obowiązuje do 30 czerwca 2016 roku. W związku z bliską lokalizacją Klubu dla Seniora prowadzonego przez Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie, nie przewiduje się na dalszy okres zlecenia prowadzenia Świetlicy dla Seniorów przez organizację pozarządową.

Kolejną formą wsparcia jest „Dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem w formie kuchni społecznej, mieszkańców miasta Lublin”. Umowa na realizację tego zadania obowiązuje do 31 grudnia 2016 roku. Nie przewiduje się zlecenia na dalszy okres realizacji tego zadania. W kolejnych latach zapewnienie posiłku osobom tego pozbawionym będzie finansowane w ramach ustanowionego wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020.

W związku z koniecznością zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla osób bezdomnych, często niepełnosprawnych i z problemem alkoholowym, a nie wymagających jeszcze całodobowej opieki istnieje potrzeba utworzenia hostelu.

Placówka taka stanowiłaby alternatywę dla domu pomocy społecznej. Znalazłyby tu również tymczasowe schronienie osoby bezdomne, które po leczeniu szpitalnym, ze względu na zły stan zdrowia, nie są w stanie korzystać z usług noclegowni, czy placówek pobytu dziennego.

Z uwagi na fakt, iż placówka tego typu nie musiałaby spełniać standardów usług świadczonych w domu pomocy społecznej, nie generowałaby tak wysokich kosztów utrzymania. Placówka tego typu wypełniłaby lukę w istniejącej ofercie wsparcia dla osób bezdomnych. Jej powstanie przyczyniłoby się jednocześnie przyczyniłaby się do podniesienia komfortu życia mieszkańcom DPS, który zaburzają osoby z problemem alkoholowym.

Tabela 27. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	36	39	43	46	45
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	14	18	22	25	26
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	22	21	21	21	19
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 308	1 362	1 396	1 426	1 371
Liczba osób korzystających	5	3 279	3 239	3 295	3 252	2 831
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	264	257	274	277	295
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	12 523 170	13 424 343	13 750 706	13 223 735	15 718 644
W TYM (z wierszy 1-9):						
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	8	8	9	9	9	10
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	2	3	3	3	4
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	387	427	429	429	469
Liczba osób korzystających	12	500	529	541	541	581
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	115	122	123	123	143
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	4 879 139	5 164 340	5 799 510	5 431 067	7 506 814
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	15	6	5	5	6	6
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 20 i 21)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	16	6	5	5	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	17	0	0	0	0	0

Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	237	222	219	249	249
Liczba osób korzystających	19	313	292	300	330	330
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	66	31	49	55	55
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	21	3 896 405	5 039 273	4 717 571	4 768 235	5 006 646
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	22	10	10	10	10	10
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	23	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	10	10	10	10	10
Liczba miejsc w placówkach ogółem	25	288	288	288	288	288
Liczba osób korzystających	26	825	714	660	660	660
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	27	27	28	26	26	26
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	28	1 350 000	1 452 000	1 514 534***	1 500 000	1 575 000
KLUBY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	29	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	30	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	31	2	2	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	32	55	55	55	55	55
Liczba osób korzystających	33	420	480	460	460	470
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	7	8	6	7	7
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	267 300	267 300	266 975	266 933	365 184
Świetlice dla seniorów						
Liczba placówek	36	1	1	1	1	0
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	37	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	38	1	1	1	1	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	39	10	10	10	10	0
Liczba osób korzystających	40	50	70	46	46	0
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	1	1	1	1	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	20 000	30 000	30 000	15 000	0
Ośrodki Wsparcia dla Dzieci Niepełnosprawnych						
Liczba placówek	43	2	2	2	2	2
z tego: według organu	44	1	2	2	2	2

prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST						
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	45	1	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	46	71	70	55	55	55
Liczba osób korzystających	47	89	106	85	85	85
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	48	20	38*	38*	38*	38*
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	49	700 000	**	**	**	**
Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia						
Liczba placówek	50	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	51					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	52	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	53	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	54	39	45	51	51	51
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	55	4	4	4	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	56	338 000	300 000	300 000	347 000	364 000
Kuchnie dla Ubogich						
Liczba placówek	57	1	1	1	1	0
z tego: według organu prowadzącego		0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	58					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	59	1	1	1	1	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	60	85	85	85	85	0
Liczba osób korzystających	61	500	425	425	425	0
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	62	1	1	1	1	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	63	20 000	22 000	24 000	24 000	0
Klub Samopomocy dla Seniorów						
Liczba placówek	64	0	3	7	10	10
z tego: według organu prowadzącego		0	3	7	10	10
Liczba placówek prowadzonych przez JST	65					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	66	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	67	0	30	80	110	110
Liczba osób korzystających	68	0	30	158	188	188
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	69	0	3	2*	4*	4*

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	70	0	102 517	**	**	**
OŚRODKI WSPARCIA - CAiRS						
Liczba placówek	71	1	1	1	0	0
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3) Liczba placówek prowadzonych przez JST	72	1	1	1	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	73	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	74	30	30	30	0	0
Liczba osób korzystających	75	95	102	105	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	76	4	4	5	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	77	201 527	187 085	189 912	0	0
ŚRODKI WSPARCIA - CAŚ						
Liczba placówek	78	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3) Liczba placówek prowadzonych przez JST	79	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	80	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	81	80	80	80	80	80
Liczba osób korzystających	82	166	176	278	280	280
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	83	14	12	12	13	13
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	84	550 799	552 328	586 842	566 000	595 000
OŚRODKI WSPARCIA - DOWdB						
Liczba placówek	85	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3) Liczba placówek prowadzonych przez JST	86	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	87	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	88	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	89	282	270	186	186	186
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	90	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	91	300 000	307 500	321 362	305 500	306 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

* Ośrodki w funkcjonują w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia. Nie można wyodrębnić kadry jednolitej dla konkretnych ośrodków wsparcia, ponieważ pracownicy administracyjni (16 osób) obsługują cały ZOW

** Ośrodki w funkcjonują w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia. W wartości nakładów uwzględniono również Ośrodek Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych oraz Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną. Nie można wyodrębnić środków finansowych dla konkretnych ośrodków wsparcia, ponieważ ZOW ma wspólny budżet na wszystkie zadania gminne.

*** W tym kwota 14 534 zł – dotacja LUW w Lublinie z tytułu zapewnienia schronienia dziewięciu osobom z czterech rodzin cudzoziemskich (pobyt tolerowany).

Rekomendacje:

- podejmowanie starań o utworzenie środowiskowego domu samopomocy dla 40 osób z chorobą Alzheimera, zaburzeniami pamięci i schorzeniami pokrewnymi przy ul. Kalinowszczyzna 84 z wykorzystaniem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020,
- zwiększenie liczby miejsc dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w klubie samopomocy przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Absolwent”
- utworzenie Hostelu dla niepełnosprawnych osób bezdomnych – 50 miejsc.

3. Ośrodki wsparcia funkcjonujące w strukturach MOPR Lublin

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów do dnia 31.12.2015 r. było komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Uchwałą Nr 327/XI/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 19 listopada 2015 r., w sprawie reorganizacji Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie oraz zmiany jego statutu Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów weszło w skład Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Ośrodek przeznaczony jest dla osób w wieku emerytalnym, osób niepełnosprawnych niepracujących, których stan zdrowia pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Zadaniem Centrum jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb psychospołecznych i bytowych osób, aktywizacja i wspieranie ich w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej w celu zachowania lub odzyskania przez nich możliwości sprawnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania i środowisku. Uczestnikami Centrum są mieszkańcy Miasta Lublin.

Centrum czynne jest w: poniedziałek, środę, czwartek oraz piątek, w godzinach 8.00 - 16.00, a we wtorek w godzinach 10.00 - 18.00.

Z pakietu usług w roku 2015 skorzystało 25 osób, które zawarły kontrakt. Wśród tych osób były 22 kobiety i 3 mężczyźni w wieku od 53 r.ż do 87 r.ż. Większość z uczestników zajęć to osoby samotne (mimo faktu, iż część z osób mieszka z rodziną). Uczestnicy w większości borykają się ze złym stanem zdrowia, poczuciem pustki i brakiem uczestnictwa w życiu społecznym. Odpowiedzią na te problemy jest oferta Centrum, które realizuje zadania poprzez usługi pół-stacjonarne.

W roku sprawozdawczym z organizowanych przez Ośrodek spotkań otwartych skorzystało dodatkowo 80 osób starszych ze środowiska lokalnego oraz innych dzielnic Miasta Lublin. Z pomocy w formie gorącego posiłku skorzystało 11 osób.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż poza podstawową ofertą usług Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów proponuje wiele dodatkowych zajęć i inicjatyw ponadstatutowych. Do tego rodzaju inicjatyw należy projekt pn. „Bezpłatne spotkania otwarte”, które odbywają się w cyklu dwóch spotkań miesięcznie i swoją bogatą ofertą oraz przyjazną atmosferą przyciągają osoby z obszaru całego miasta Lublin.

Tabela 28. Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny
		Rok 2013	Rok 2014	
Liczba placówek	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	30	30	30
Liczba osób korzystających	5	95	102	105
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	4	4	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	201 527	187 085	189 912

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 funkcjonuje od 2001 roku w strukturach Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Ośrodek jest placówką o charakterze dziennym, przeznaczoną dla osób bezdomnych z terenu Miasta Lublin, których status społeczny nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Z usług ośrodka w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą korzystać osoby bezdomne spoza terenu Lublina. Korzystanie z usług jest bezpłatne i dobrowolne.

Dzienny Ośrodek funkcjonuje przez cały rok i umożliwia osobom potrzebującym pobyt w nim od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 8.00 do 16.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca ośrodek działa w godzinach od 8.00 do 18.00. Jeżeli uzasadniają to złe warunki atmosferyczne, po uprzedniej decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dzienny Ośrodek może być czynny dodatkowo: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 16.00 do 18.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w soboty i niedziele w godzinach od 9.00 do 14.00.

Oferta skierowana do osób korzystających z usług ośrodka obejmuje w szczególności:

- udzielanie wsparcia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktykę w zakresie przeciwdziałania pogłębienia się dysfunkcji prowadzoną na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości
- zajęcia tzw. świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa), spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe,
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego oraz kuchennego.

W roku 2015 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystało 186 osób i w odniesieniu do roku poprzedniego zauważa się tendencję spadkową.

Przewiduje się, że z usług Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych w 2016 roku skorzysta taka sama liczba osób.

Metoda pracy socjalnej z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest kontrakt socjalny prowadzona jest nieregularnie. Wynika to ze specyfiki klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, z którymi można przeprowadzać systematyczne działania jedynie w okresie jesienno-zimowym, kiedy to z uwagi na złe warunki atmosferyczne, zakończenie prac polowych i sezonowych, utrzymują stały kontrakt z pracownikami Ośrodka. W codziennej pracy z uczestnikami podejmowane są działania mające na celu m.in. utrzymanie higieny osobistej, podjęcie leczenia lub zdiagnozowanie schorzeń, wyrobienie dowodu osobistego, zarejestrowanie się w Miejskim Urzędzie Pracy, utrzymanie trzeźwości itp.

Zakłada się, że kontrakty socjalne oraz indywidualne programy wychodzenia z bezdomności będą narzędziami pracy częściej wykorzystywanymi przez pracowników socjalnych. Zastosowanie powyższych narzędzi pracy socjalnej pozwoli na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań socjalnych, a w konsekwencji poprawę sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezdomności.

Tabela 29. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

OŚRODKI WSPARCIA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	5	282	270	186	186	186
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	300 000	307 500	321 362	305 500	306 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- **wzmoczenie pracy z osobami bezdomnymi w oparciu o kontrakty socjalne, projekty socjalne i indywidualne programy wychodzenia z bezdomności zmierzające do wzmocnienia aktywności oraz samodzielności życiowej i zawodowej.**

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B funkcjonuje, jako dział w strukturach Filii Nr 2. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów.

Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania:

- 1) edukacyjne i szkoleniowe,
- 2) terapeutyczno – rozwijające,
- 3) opiekuńczo – wychowawcze,
- 4) z zakresu organizacji środowiskowych spotkań i imprez kulturalnych oraz integracji i aktywizacji lokalnego środowiska.

Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież z obszaru działania Sekcji Pracy Socjalnej Nr 23G, a w szczególności mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież były rekrutowane do grup wsparcia przez pracowników socjalnych Sekcji Pracy Socjalnej Nr 23 G Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach grup wsparcia stanowił kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym, a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia.

W roku 2015 ze wsparcia Centrum Aktywności Środowiskowej skorzystało łącznie 278 osób, z czego 61 to dzieci i młodzież uczestnicząca w grupach wsparcia. W okresie 5 lat znacznie zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia i osiągających dochody poniżej kryterium. Problemem istniejącym nadal, z perspektywy Centrum Aktywności Środowiskowej, wpływającym realnie na osłabienie podejmowanych działań o charakterze readaptacyjnym jest zbyt małe zaangażowanie we współpracę zarówno dorosłych mieszkańców, jak również rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży.

W odniesieniu do w/w problemu niezbędne było podejmowanie kompleksowych działań zmierzających do poprawy sytuacji życiowej mieszkańców, poprzez działania edukacyjne, wspierające i motywujące do zmiany własnej sytuacji życiowej. W roku 2015 Centrum wspierało inicjatywy mieszkańców służące rozwojowi i propagowaniu idei przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy. W latach kolejnych należy kontynuować działania o tym charakterze.

W celu zwiększenia aktywności mieszkańców bloków socjalnych (w drugim półroczu) opracowana została nowa oferta wsparcia skierowana odrębnie do osób dorosłych, seniorów, dzieci i młodzieży oraz działań realizowanych przy współpracy z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi. Uwzględniona została również realizacja działań o charakterze środowiskowym przy aktywnym zaangażowaniu grupy obywatelskiej - Rada Mieszkańców Bloków Socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie.

W 2015 roku prowadzone były działania aktywizujące osoby dorosłe, w tym realizacja programu pt.: „Ciekawi, Aktywni, Świadomi” (realizowany w I półroczu), w ramach którego odbyły się:

- Profilaktyczne – spotkania z Klubem Anonimowych Alkoholików. Spotkania z przedstawicielami Wspólnoty Anonimowych Alkoholików;
- Warsztaty umiejętności wychowawczych – cykl spotkań „Szkoła dla rodziców”;
- Warsztaty informatyczne dla dorosłych;
- Poradnictwo i terapia uzależnień – sesje indywidualne z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi od substancji psychoaktywnych i uzależnień czynnościowych;
- Klub młodzieżowy – cykliczne spotkania mające na celu rozwój zainteresowań, zaznajomienie z alternatywnymi sposobami spędzania wolnego czasu;
- Zajęcia sportowe – wpisujące się w propagowanie zdrowego stylu życia i integracji społeczności lokalnej poprzez wspólne współzawodnictwo i nawiązywanie relacji sąsiedzkich;
- Spotkania „Babskie gadanie – zdrowe odżywianie”, których celem było upowszechnianie wśród mieszkańców kultury zdrowotnej, kształtowanie nawyków higieny osobistej i czystości oraz dbałości o zdrowia;
- Spotkania z ekonomią społeczną – celem działania było zainteresowanie osób podjęciem zatrudnienia w sektorze gospodarki społecznej ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni socjalnych;
- Warsztaty fotograficzne;
- Kampania informacyjna „Razem przeciw uzależnieniom”. Kampania została przeprowadzona jako cykl spotkań organizowanych w poszczególnych Sekcjach Pracy Socjalnej Filii Nr 2. Adresatami działań były osoby dorosłe oraz młodzież. Celem spotkań była profilaktyka uzależnień w szczególności od alkoholu i narkotyków.

W ramach powyższych inicjatyw wsparciem objęto ok. 120 osób.

Z dniem 2 listopada 2015 roku została wprowadzona nowa oferta wsparcia, która kładzie większy nacisk na aktywizację osób dorosłych poprzez uzyskanie wsparcia emocjonalnego, podniesienie kompetencji wychowawczych, zwiększenie kompetencji społecznych w tym motywacji do zmiany sytuacji życiowej (w sferze indywidualnej, społecznej i zawodowej), zwiększenie świadomości wpływu zdrowego stylu życia na zdrowie i kondycję psychiczną, integrację międzypokoleniową i włączenie seniorów w aktywne życie społeczności lokalnej oraz integrację i aktywizację środowiska lokalnego. Aby osiągnąć wyznaczone cele zostały zaproponowane następujące formy wsparcia:

- Grupa Samopomocowa - działanie mające na celu zmianę warunków życia uczestników grupy, zniesienie izolacji zewnętrznej (społecznej, towarzyskiej) i wewnętrznej (osobistej, duchowej). W ramach grupy samopomocowej spotykały się osoby zmagające się z podobnymi problemami natury psychicznej lub znajdujące się w podobnej sytuacji życiowej;
- Robótki ręczne dla seniorów - głównym celem warsztatów było przekazanie i nauczenie młodego pokolenia zapomnianych i mało popularnych obecnie robótek

ręcznych (cerowanie, szydełkowanie, robienie na drutach, szycie na maszynie itp.). Działanie miało aspekt zarówno integracji międzypokoleniowej, jak i praktycznego zastosowania w życiu codziennym;

- Warsztaty ogrodniczo-florystyczne dla dorosłych i seniorów - celem zajęć było m.in. kształtowanie więzi emocjonalnej z przyrodą, uczenie poszanowania przyrody i wrażliwości na jej piękno;
- Zajęcia sportowe dla dorosłych i seniorów - zajęcia miały na celu prawidłowy rozwój sprawności fizycznej, zrozumienie związku aktywności fizycznej ze zdrowiem;
- Karaoke dla dorosłych i seniorów - spotkania miały na celu integrację i wzajemne poznawanie się przy wspólnym śpiewaniu, w myśl zasady: muzyka i śpiew łagodzą obyczaje;
- Zajęcia rekreacyjno - sportowe dla młodzieży - zajęcia miały na celu przygotowanie do świadomego uczestnictwa w rekreacji ruchowej (aktywne spędzanie czasu wolnego, zdrowy styl życia, przestrzeganie zasad higieny), kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie, kształtowania postaw moralnych – stosowanie szeroko rozumianej zasady „fair play”;
- Doradztwo zawodowe dla dorosłych – celem wsparcia jest podjęcie działań zmierzających do zmiany pozycji na rynku pracy osoby nieaktywnej zawodowo i w konsekwencji jej aktywne wejście na rynek pracy;
- Spotkanie z ekspertem - spotkania informacyjne z ekspertami reprezentującymi różne dziedziny życia skierowane głównie do seniorów. Celem spotkań było prezentowanie oferty poszczególnych instytucji mających bezpośredni lub pośredni wpływ na funkcjonowanie seniorów;
- Spotkania z ekonomią społeczną – mają na celu aktywizację społeczną i zawodową uczestników poprzez nabywanie wiedzy o możliwościach samoorganizacji i samo zatrudnienia;
- Spotkania w ramach Klubu Młodzieżowego - mającego na celu wsparcie oraz motywowanie młodzieży do kontynuacji nauki oraz prawidłowego funkcjonowania w środowisku lokalnym;
- Animacja środowiska lokalnego - obejmująca swoim zakresem zagadnienia związane m.in. z wydarzeniami okolicznościowymi a także realizacją działań środowiskowych. Jednym z bardzo istotnych elementów animacji środowiska lokalnego jest cykliczna akcja „ziemiopłody” polegająca na współpracy pracownika Centrum Aktywności przy dystrybucji płodów rolnych bezpośrednio od producenta po atrakcyjnych cenach. Łącznie mieszkańcy osiedla w 2015 r. zakupili około 10 ton produktów rolnych.

W ramach powyższych inicjatyw wsparciem objęto ok. 189 osób.

Istotnym jest również intensyfikowanie działań skierowanych na podniesienie skuteczności egzekwowania zobowiązań, wynikających z treści zawieranych przez pracowników socjalnych indywidualnych kontraktów socjalnych (w 2015 roku zawarto 38 kontraktów socjalnych).

Stale wzmacniana jest współpraca międzyinstytucjonalna. Rok 2015 był znamieny z uwagi na fakt aktywnego włączenia się w podejmowane działania instytucji wspierających osoby bezrobotne w tym Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Lublinie jak również Miejski Urząd Pracy w Lublinie – Dział Pośrednictwa Pracy i Poradnictwa Zawodowego. Kontynuowana była współpraca z Fundacją Sztukmistrze w Lublinie oraz Dzielnicowym Domem Kultury „Bronowice”. Kontynuacja współpracy w 2015 r. opierała się m.in. na realizacji projektu „Dzielnice Kultury” – Program Rozwoju Kultury w Dzielnicach Lublina. Cztery mieszkanki bloków socjalnych przystąpiły do projektu i złożyły imienne wnioski na:

- warsztaty florystyczne (prowadzone przez mieszkankę osiedla – posiada stosowne kwalifikacje i umiejętności), odbyło się 20 zajęć,
- warsztaty medialne (prowadzone przez mieszkankę osiedla – posiada stosowne kwalifikacje), odbyły się 23 zajęcia,
- zajęcia taneczne (prowadzone przez animatorkę tańca z DDK „Bronowice”), odbyło się 49 zajęć w tym 2 spotkania z dorosłymi ,
- zajęcia muzyczne (prowadzone przez animatora muzycznego z DDK „Bronowice”), odbyło się 58 zajęć.

Z realizowanego wspólnie programu skorzystało łącznie 55 osób. Ideą uczestnictwa dzieci i młodzieży było wyławianie talentów muzycznych, tanecznych i plastycznych oraz kształtowanie i pielęgnowanie ich pasji.

W Centrum Aktywności od 2008 roku wdrażany jest Program Aktywności Lokalnej realizowany w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2015 roku realizowany był Program Aktywności Lokalnej „Szkoła życia”. Centrum Aktywności uczestniczyło w przygotowaniu programu na wszystkich jego etapach, począwszy od wytypowania uczestników, poprzez opracowanie diagnoz do koordynacji działań, motywowania i monitorowania aktywności uczestników. Program Aktywności Lokalnej „Szkoła życia” był realizowany od 01.10.2015 do 31.11.2015 roku. Uczestniczyło w nim 15 osób w wieku 15 – 22 lat. Celem głównym Programu była aktywizacja środowiska lokalnego i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i zawodowej młodzieży zamieszkującej na terenie osiedla przy ulicy Antoniny Grygowej w Lublinie.

W ramach programu odbyły się:

- Trzydniowe wyjazdowe warsztaty integracyjno – sportowe z elementami survivalu.
- Trzydniowe wyjazdowe warsztaty psychologiczno – społeczne.
- Trzydniowe warsztaty rozwoju osobistego.
- Klub młodzieżowy „W sam raz” (spotkania obejmujące 10 godzin zegarowych).
- Działanie środowiskowe – debata uczestników na temat samorządności.

Tabela 30. Centrum Aktywności Środowiskowej

OŚRODKI WSPARCIA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	80	80	80	80	80
Liczba osób korzystających	5	166	176	278	280	280
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	14	12	12	13	13
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	550 799	552 328	586 842	566 000	595 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych,
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu środków pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych.

XIII. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2015 w dyspozycji MOPR pozostawało łącznie 28 mieszkań chronionych z 80 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w 2015 roku skorzystały 102 osoby.

Tabela 31. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	28	28	28	29	29
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	28	28	28	29	29
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	89	89	80	84	84
Liczba osób korzystających	5	99	112	102	91	95
Liczba osób umieszczonych	6	74	69	41	45	45
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	2	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	7	9	9	9	9
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	763 277	857 081	608 969	716 100	682 038

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoba zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.).

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczonych dla cudzoziemców, którzy korzystają z ochrony

międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie prowadzi 3 mieszkania chronione dla cudzoziemców, w których mogą zamieszkać 4 rodziny.

Do dyspozycji cudzoziemców było 16 miejsc. W 2015 roku z pobytu w lokalach skorzystało 27 osób z 7 rodzin. Pomoc w tej formie skierowano do rodzin wielodzietnych, niepełnych, dotkniętych przemocą, problemem niepełnosprawności i długotrwałej choroby. Okres przebywania migrantów w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację programu wpierania.

Tabela 32. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓLEM					
Liczba placówek	3	3	3	4	4
Liczba miejsc	25	25	16	20	20
Liczba osób korzystających	24	28	27	16	20

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2015 roku Miasto Lublin przekazało służbom społecznym kolejny lokal na utworzenia mieszkania chronionego dla cudzoziemców. Lokal ten wymaga gruntownego remontu. Zakłada się zakończenie prac remontowych mieszkania w drugim półroczu 2016 roku. Koszt prowadzenia i utrzymania 3 mieszkań chronionych dla cudzoziemców w 2015 roku w wyniósł 50 599 zł i obejmuje wydatki w kwocie 7 427, 24 zł przeznaczone na projekt przebudowy lokalu mieszkalnego oraz wydatki na nośniki energii uruchamianego czwartego mieszkania chronionego.

W 2016 roku zaplanowano kwotę wydatków na poziomie 160 000 zł, która uwzględnia wydatki na prowadzenie i utrzymanie 3 mieszkań chronionych dla cudzoziemców oraz wyremontowanie i zakup wyposażenia tworzonego czwartego mieszkania w kwocie 104 920 zł.

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Mieszkania te usytuowane są w Domu Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej 22 im. Św. Jana Pawła II, przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Dom prowadzi 18 mieszkań chronionych mających 39 miejsc. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w roku 2015 skorzystało 40 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Tabela 33. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE dla osób niepełnosprawnych					
Liczba placówek	18	18	18	18	18
Liczba miejsc	39	39	39	39	39
Liczba osób korzystających	42	52	40	40	40

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

Na dzień 31 grudnia 2015 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystało w ciągu całego 2015 roku 35 osób.

Tabela 34. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2013	Rok 2014		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓLEM					
Liczba placówek	7	7	7	7	7
Liczba miejsc	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	33	32	35	35	35

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Należy podkreślić, iż funkcjonująca na terenie Lublina sieć mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych zapewnia wystarczającą liczbę miejsc.

Rekomendacje:

- **utrzymanie liczby mieszkań chronionych na obecnym poziomie.**

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2010 – 2014	5
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2015 r.)	10
Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone)	17
Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	20
Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin	22
Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	22
Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze	23
Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	26
Tabela 9. Powody przyznania pomocy	29
Tabela 10. Formy udzielanej pomocy	30
Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2013-2015	33
Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej	39
Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin	40
Tabela 14. Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń rodzinnych funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2014 – 2015	41
Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego	42
Tabela 16. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2015 roku	46
Tabela 17. Formy pomocy w ramach zadań PFRON	47
Tabela 18. Wysokość dofinansowania programu „Aktywny samorząd”	48
Tabela 19. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	48
Tabela 20. Szacunki dotyczące liczby rodzin i dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego w 2016 roku	51
Tabela 21. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin	55
Tabela 22. Placówki wsparcia dziennego	56
Tabela 23. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	70
Tabela 24. Wydatki na usamodzielnienia	72
Tabela 25. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	73
Tabela 26. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	77
Tabela 27. Ośrodki wsparcia	80
Tabela 28. Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów	85
Tabela 29. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych	86
Tabela 30. Centrum Aktywności Środowiskowej	91
Tabela 31. Mieszkania chronione	92
Tabela 32. Mieszkania chronione dla cudzoziemców	93
Tabela 33. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	94
Tabela 34. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się	94

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2014 roku	5
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2010 – 2014	6
Wykres 3. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2014 - 2050	7
Wykres 4. Ilościowy rozkład struktury wiekowej mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013– 2050	7
Wykres 5. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2010 – 2014	8
Wykres 6. Dane i prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2014-2050	8
Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2015r.	10
Wykres 8. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2015 roku	28
Wykres 10. Typy i liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2012 – 2015	63
Wykres 11. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2015	69
Wykres 12. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2012-2015	69

Wykres 13. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2015 roku..... 76

Spis map:

Mapa 1. Obszar województwa lubelskiego z podziałem na powiaty	4
Mapa 2. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania sekcji pracy socjalnej w 2015 roku	25
Mapa 3. Punkty przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500 plus”	53
Mapa 4. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2015 roku	57
Mapa 5. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2015 roku	68
Mapa 6. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2015 roku	75

DYREKTOR
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE
w Lublinie
Małgorzata Domagała

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin
Monika Lipińska

0

0